

LESU ZDAR

4/07

Zásadní změny projektů

Mokré sklady

Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky

Přírodě blízká Dobříš

Javorníčtí trubači hráli i papežovi

Obhospodařování lesa dle zásad Pro Silva a FSC

- 3 úvodní slovo
- 4 zásadní změny projektů
- 4 poutavá realita
- 6 mokré sklady
- 8 Evropský lesnický dům
- 9 záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky
- 10 lesnicko-hydrologický výzkum v Jeseníku
- 12 retenční nádrže v Teplicích
- 14 přírodě blízká Dobříš
- 17 zvěř má zlatý zub
- 19 dříví jako zdroj energie budoucnosti
- 20 Stanislav Vacek profesorem
- 21 Jiří Uhlíř sedmdesátníkem
- 24 javorníční trubači hráli i papežovi
- 26 obhospodařování lesa dle zásad Pro Silva a FSC
- 32 houser je věrný své partnerce
- 34 LČR pomáhají ohroženým druhům
Vzácné lesní dřeviny
- 38 nové odborné publikace a knihy z oboru lesnictví a příbuzných oborů
- 40 recenze
- 41 zelené schránky

LESU ZDAR Časopis lesníků a přátel lesa

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové,
tel.: + 420 495 860 296, + 420 724 524 064, fax: + 420 495 262 391, e-mail: bercha@lesycr.cz

Vydává: Lesy České republiky, s. p., Přemyslova 1106, Hradec Králové 8, IČ: 42196451,
Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416, ISSN 1214-4835

Redakční rada: Ing. Vlastimil Hudeček, Ing. Jaromír Latner, CSc., Ing. Pavel Starý,
RNDr. Jiří Stonawski

Redaktor: Ing. Jan Bercha

Podpsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele.
Redakce si vyhrazuje právo krácení příspěvků.

Sazba: Studio Marvil

Tiskne: Grand Princ, s. r. o. Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce.
(Uzávěrka příštího čísla **12. 4. 2007**)

úvodní slovo

Vážení,

když jsme se rozhodli stát se hlavním partnerem cen České filmové akademie – Český lev 2007, došlo nám, jak velkou hrají lesy v mnoha českých filmech roli. Z toho také vyšlo naše lví motto: Díky naší péči a odpovědné práci můžeme hrát ve filmu daleko významnější roli, než jen jako krásný exteriér. Doufám, že i v letošním roce si české lesy zahrají v několika filmech, aby kromě filmařů mohlo i oko divákovy obdivovat jejich krásy. Věřím, že každý nový český film by si měl zasloužit pozornost nás Čechů. Proto chceme v Lesích ČR našim partnerstvím i nadále přispívat k většímu povědomí o české původní tvorbě.

Lesy ČR totiž podporují film a filmovou produkci dlouhodobě, a to i například v rámci mezinárodního filmového festivalu ZlínFest a v letošním roce i podporou 14. Mezinárodní přehlídky filmu televize a videa FEBIOFEST 2007. Kromě toho Lesy České republiky pomáhají v oblastech veřejného života, které nejsou dostatečně podporovány státem ani jinými nestátními zdroji. Hlásí se tak otevřeně ke společenské odpovědnosti firem, které transparentně napomáhají k celkovému zlepšování stavu společnosti v rámci i nad rámec svého komerčního působení. Podle mého názoru se Lesy České republiky tímto aktivně soustřeďují nejen na ekonomický růst, ale i na environmentální a sociálně-spoločenské aspekty své činnosti.

— Přeji všem divákům a milovníkům filmu, aby si z kin odnesli mnoho krásných zážitků ze sledování původních českých filmů.

Ing. Robert Kvapil

zásadní změny projektů

Zrušení tendrů pro letošní rok je někdy označováno za protiprávní krok. Lesy ČR však zrušily veřejnou zakázku na provádění pěstebních a těžebních činností a dodávek sortimentů dříví v roce 2007 dle § 84 odst. 2 písm. e) zákona 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Důvodem byla větrná kalamita a následné vyhlášení nouzového stavu Vládou ČR a zákonná povinnost učinit bezodkladná opatření k odstranění kalamity a zmírnění jejích následků.

ZMĚNY PROJEKTŮ

Změny projektů z příloh smluv by byly tak výrazné, že by zcela popřely podmínky, za kterých uchazeči konstruovali nabídkové ceny. Navíc 7. 2. 2007 vydal ÚOHS předběžné opatření, kterým Lesům ČR zakázal uzavřít smlouvy z tohoto zadávacího řízení až do doby nabytí právní moci rozhodnutí, kterým bude správní řízení ukončeno.

— Ačkoli smlouvy na jednoleté tendry byly ošetřeny ve vztahu k možné kalamitě, mají Lesy ČR dle komplexní smlouvy možnost jednostranně a v nezbytně nutném rozsahu změnit projekty. V nastalé situaci bylo nutné projekty změnit výrazně, pro všechny lesnické činnosti i skladbu vyrobených sortimentů, na většině SÚJ, bez možnosti nějaké refundace zisku i plánovaných dodávek dříví. Zásadní změny projektů by navíc byly nezbytné na většině území, neboť objem dříví, těžného při likvidaci kalamity, je tak velký, že na „nekalamitních“ jednotkách je nutné plánované objemy výrazně snížit. Soutěží dané podmínky se změnil pro všechny uchazeče otevřeného řízení.

— Kromě toho smlouvy dosud nebyly podepsány a Lesy ČR je ani podepsat nemohly už jen ve vztahu k předběžnému opatření ÚOHS, takže změny

projektů v dosud neúčinné smlouvě ani nebylo možné provést.

NALÉHAVÉ PŘÍPADY

Zvolenou formu jednacího řízení bez uveřejnění zákon č. 137/2006 Sb. umožňuje. Dle § 23 odst. 4 může zadavatel veřejnou zakázku v toto druhu řízení zadat „v krajně naléhavém případě, který zadavatel svým jednáním nezpůsobil a ani jej nemohl předvídat, a z časových důvodů není možné zadat veřejnou zakázku v jiném druhu zadávacího řízení.“

— Zákon tedy přímo počítá s tím, že nastane situace, kterou zadavatel nezaviní, a nemá čas na otevřené řízení.

— V této době se připravuje vyjednávání podmínek pro dlouhodobé zakázky. Vyjednávání s představiteli ČAPLH a SPLH AK proběhnou v měsíci dubnu 2007.

BŘEZNOVÉ SOUDNÍ ROZHODNUTÍ

Soudní zrušení verdiktů ÚOHS ze dne 15. 3. 2007 k tendrům z roku 2005 nemá přímý vliv na pozici Lesů ČR jako veřejného zadavatele. Soud vrátil rozhodování o této otázce zpět ÚOHS, který v dalším řízení rozhodne znovu. Posouzení platnosti smluv vzešlých

poutavá realita

Lesní hospodářství je po dlouhá leta doménou mužského pokolení. Romantika a realita lesních samot v mlžném oparu, kde sem tam tákne pták, pískne srna a jedním z velkých hluků je hřmot, když se hřib dere skrz jehličí, je pro společenskou bytost, jako je žena, málokdy poutavá. O to více lesnictvo těší, že to není pevným pravidlem.

Uvítáme tedy mezi sebe novou ekonomickou ředitelku, Ing. Miluši Kadeřávkovou.

1. V roce 2004 jste nastoupila k podniku Lesy ČR jako vedoucí odboru financování. Měla jste v té době nějaký vztah k lesnictví?

— Samozřejmě jsem měla a mám k lesnictví ve svém soukromém životě kladný vztah, z profesního hlediska jsem však v této oblasti byla nováčkem.

2. Jak se cítíte jako ekonomická ředitelka? V čem se práce liší od vaší předchozí praxe, a to nejen u Lesů ČR?

— Jako ekonomická ředitelka se zatím cítím dobře, mám ve své působnosti dle nové organizační struktury LČR odbory, které se převážně týkají ekonomiky a personalistiky. Tato odborná činnost není dle mého

názoru až tak ovlivněna praxí a zkušenostmi z oboru lesního a vodního hospodářství.

3. Je pro vás podnik Lesy ČR nějakým způsobem výjimečný?

— Ano, jednak z důvodu, že jsem u něj zaměstnána, a pak rozsahem jeho působnosti a obrovským množstvím odborností, kterým se snažím dva a půl roku porozumět. A potom také proto, že se jedná o podnik, u kterého jsou stále ještě zaměstnaní lidé, kterým jde o věc.

4. Jsou věci, se kterými jste spokojena, a naopak – jsou věci, které hodláte změnit? O jaké jde, v obou případech?

— Takových věcí je mnoho, např. jsem spokojená s péčí

z výběrových řízení z hlediska jejich souladu se zákonem č. 40/2004 Sb. však závisí na závěrech ÚOHS. Pokud ÚOHS znovu rozhodne, že Lesy ČR byly veřejným zadavatelem ve smyslu zákona č. 40/2004 Sb., budou smlouvy z těchto řízení posouzeny jako neplatné.

ZALESŇOVACÍ KAPACITY

Zalesňovací práce probíhají v řádných agrotechnických lhůtách a jsou zajištěny smluvně v objemu takřka na 100 % plánovaného jarního zalesňování.

OZNÁMENÍ DALŠÍHO POSTUPU

Nový management dosud intenzivně pracoval na řadě zásadních úkolů, jejichž splnění bylo nutné s ohledem na reálné riziko vzniku významných škod, nyní je však již zřejmý postup v rámci roku 2007, a to nejen ve vztahu k výběrovým řízením. Podnik Lesy ČR je připraven seznámit s ním co nevidět veřejnost prostřednictvím tiskové konference.

Jan Bercha

o zaměstnance, na druhé straně jsem nespokojena s aktuálností dat, které nám poskytuje informační systém účetnictví.

5. Nad jakými skutečnostmi jste se rozhodovala a proč jste se nakonec rozhodla přijmout výkon funkce ekonomické ředitelky?

— Musím přiznat, že na nějaké velké rozhodování nebyl v mém případě čas. Nad vámi položenými otázkami jsem se zamýšlela až po vyslovení souhlasu s přijetím funkce a vlastně se zamýšlím dodnes.

6. Můžete sdělit, jaké zásadní organizační změny jsou z vašeho pohledu chystány?

— Z mého pohledu se žádné zásadní organizační změny nechystají. Měly by se však posunout pravomoci blíže k regionům.

7. Jak na vás působí spolupracovníci ve vedení firmy?

— Já jsem se svými spolupracovníky ve vedení firmy spokojená a budu se snažit, aby i oni byli spokojeni se mnou. Jsem přesvědčená o tom, že řízení našeho podniku musí být týmová práce, a já věřím tomu, že v našem případě tomu tak je.

8. V čem se lesnictví, dle vašeho názoru, liší od jiných činností? Působila jste v bankovníctví, ve sportu, v párátkové péči, ve školství a jinde...

— V čem se liší? Vždyť to vyplývá již z názvů činností, kterými se zabývaly organizace, kde jsem byla zaměstnaná. Každá oblast má svá specifika a problémy, ale jak jsem již uvedla – účetnictví, personalistika, mzdová agenda, daně, financování jsou řízeny svými zákony, a ty se musí dodržovat ve všech činnostech, organizacích, podnicích nebo společnostech stejně.

9. Jak využíváte zkušeností z těchto oborů u našeho podniku?

— Praxe získaná v různých odvětvích je cennou zkušeností každého člověka a její využívání by mělo být předností a povinností vedoucího pracovníka.

10. Co byste na závěr chtěla vzkázat čtenářům?

— Ráda bych všem čtenářům i našemu podniku popřála hodně zdraví a mnoho síly do dalších let.

Děkuji za rozhovor.

Jan Bercha

mokré sklady

Lednová vichřice Kirill způsobila vrásky nejen lidem pracujícím na její likvidaci, ale i lidem, kteří se snaží najít možnosti, jak se s následky orkánu vyrovnat ekonomicky. Je potřeba, abychom zpracovali téměř 5 milionů m³ dřeva, tedy přibližně 2/3 plánované roční těžby. Jedním z možných řešení současného převisu nabídky nad poptávkou dříví je zřízení tzv. mokrých skladů v nejvíce postižených oblastech.

Zkušenosti z Německa, jež se muselo vyrovnat s následky rozsáhlých větrných kalamit z let 1990 a 1999, naznačují, že mokrá konzervace je jednou z metod skladování velkého objemu dřeva až na několik let při zachování jeho kvality.

PODSTATA MOKRÝCH SKLADŮ

Princip fungování mokrého skladu je poměrně jednoduchý. Na základě intenzivního skrápění zůstává systém pórů uskladněné dřevní hmoty trvale nasycen vodou, čímž se eliminuje přístup vzduchu a nedochází k rozvoji dřevokazných hub a hmyzích škůdců. Tímto způsobem můžeme zachovat jehličnaté dřevo ve velmi dobrém stavu 2–3 roky, ve výjimečných případech dokonce 4–5 let. U listnatého dřeva (buk) je doba skladování nižší, horní hranice se pohybuje pouze okolo jednoho roku.

RYCHLOST USKLADNĚNÍ

Doba mezi těžbou a uskladněním dříví musí být co nejkratší. I při chladném a vlhkém počasí by neměly uplynout více než dva týdny do jeho uložení a v případě sucha a horka je nutné začít se skrápěním bezprostředně, což klade zvýšené nároky na technologickou návaznost dílčích operací (těžba, přiblížení, odvoz). Dočasně ponechání kulatiny na OM je tedy vyloučeno.

— Ze skladování v mokrému skladu je dále nutné vyloučit dřevo kvalitativně méně hodnotné a chemicky ošetřené.

— Skladovací místo by se mělo nacházet v dostatečné blízkosti zdroje vody zpravidla povrchové. Mělo by disponovat dobrým dopravním napojením a příjezdovými cestami s odpovídající nosností. Při zřizování je třeba se vyhnout sousedství s veřejnými komunikacemi (nebezpečí tvorby náledí) a sídlištěm popř. rekreačním střediskům (možnost úrazu). Vzhledem k použití elektrických čerpadel pro nepřetržitě zásobování vodou musí být zaručeno zásobování elektrickým proudem.

— Rozloha mokrého skladu by měla být z důvodu rentability a ochrany stanoviště před fixní zátěží cca 1 ha. Na takto velké ploše je možné skladovat cca 11 000–12 000 m³ dřeva.

— Skládání dříví jednotlivých délek zpravidla probíhá dolním čelem kulatiny kolmo k cestě, přičemž začelení mírně ubíhá dozadu, tak abychom zajistili rovnoměrné skrápění vodou a nedocházelo ke vzniku srážkového stínu. Doporučená výška skladovaného dříví je cca 4 m. Samozřejmostí je každodenní kontrola skrápěcího zařízení.

NEVÝHODY MOKRÝCH SKLADŮ

Nevýhodou výstavby mokrého skladu jsou poměrně vysoké investiční náklady, které se liší dle vlastností místa. V našem zájmu je využití míst s již existující infrastrukturou, tak abychom eliminovali stavební zásahy.

— Další potenciální komplikací, se kterou je potřeba počítat, je možnost nevhodného zbarvení běle u bělového dřeva. Zbarvení je způsobené vylouhovááním tříslovin z kůry při procesu skrápění. Z toho důvodu je lepší skladovat dříví vyšších dimenzí od 3. tloušťkového stupně s vyšším přírůstkem (nadměrkem) na délku.

— Využití dlouholetých zkušeností s provozem mokrých skladů v zahraničí je jednou z cest, jak lze následky potenciálních kalamitních stavů řešit i u nás.

Ing. René Binar, vedoucí Odboru podpory prodeje

Evropský lesnický dům

Mariann Fisher Boel, eurokomisařka pro zemědělství a rozvoj venkova, otevřela 20. 3. 2007 Evropský lesnický dům (European Forestry House). Při inauguraci zdůraznila jeho velký potenciál, který spočívá ve zvýšení důležitosti lesnického sektoru na úrovni Evropské unie. Dům poskytne zázemí pro čtyři evropské lesnické organizace – Konfederaci evropských soukromých vlastníků lesa CEPF (Confederation of European Private Forest Owners), Asociaci evropských státních lesů EUSTAFOR (European State Forest Association), Evropský lesnický institut EFI (European Forest Research Institute) a Evropskou síť podnikatelů v lesním hospodářství ENFE (European Network of Forest Entrepreneurs).

Otevření Evropského lesnického domu je dokladem toho, jak se vlastníci lesů, bez ohledu na formu vlastnictví, jasně rozhodli ujmout se odpovědnosti a společně se účastnit debat o evropské lesnické politice.

— O den později, 21. března 2007, se ve stylově zařízených prostorách Evropského lesnického domu, konala valná hromada EUSTAFOR. Zúčastnilo se jí celkem 19 organizací státních lesů v EU, Lesy České republiky, s. p., zde zastupovali Ing. Bohumil Kos, obchodní ředitel a Ing. Vít Obrdlík, vedoucí oddělení zahraničních vztahů. Program jednání byl rozdělen do dvou bloků. První blok zahrnoval projednání a schválení rozpočtu, zprávu předsedy o finančním výsledku a aktivitách výkonného výboru, zprávu auditorů, plánu aktivit na rok 2007, volbu nových členů EUSTAFOR, zprávu výkonného ředitele o dosavadní činnosti a také volbu nového předsedy. Novým předsedou EUSTAFOR byl jednomyslně schválen Pierre-Oliver Drege, dosavadní místopředseda a generální ředitel francouzských státních lesů. Ve funkci nahrazuje Thomase Uhera, který končí k 15. 4. 2007 na pozici generálního ředitele rakouských státních lesů. Druhý blok jednání byl tematicky zaměřen

na bioenergii. Na jednání valné hromady byli přizváni rovněž zástupci Evroské komise z generálních ředitelství pro zemědělství a podnikání. Zazněly prezentace na téma: podniky státních lesů jako investoři v bioenergetickém průmyslu na příkladu z Rakouska (ÖBf), bioenergie a lesnický spřízněná průmyslová odvětví, obchod s bioenergií u společnosti Sveaskog (Švédsko). Z diskuze pak vyplynuly následující otázky: Jaká má být role státních lesnických podniků na trhu s biomasou? Mají tyto podniky ovlivňovat energetický průmysl? Poselství pro Evroskpu komisi zhrnul ve své závěrečné řeči Pierre-Oliver Drege. Organizace státních lesů v rámci EU se chtějí aktivněji zapojit do všech pracovních skupin na úrovni EU, ve kterých je problematika biomasy řešena. EUSTAFOR žádá od Evropské komise jasné stanovisko, kde komise potvrdí, že využívání potěžebních zbytků, pěstování rychle rostoucích dřevin pro energetické účely a využívání dalšího dřevního odpadu není rizikem ve vztahu k ochraně životního prostředí a že zde ještě existuje značně nevyužitý potenciál. Společné stanovisko k problematice bioenergie, přijaté valnou hromadou EUSTAFOR, Vám rovněž přinášíme.

Vít Obrdlík

vyjádření eustaforu na téma bioenergie

1. Členové organizace EUSTAFOR jsou si vědomi, že spotřeba energie v průmyslu, dopravě nebo při výrobě tepla odpovídá 80% podílu všech emisí skleníkových plynů v Evropě a důrazně přispívá ke klimatickým změnám. Využití energie z dřevní hmoty je obnovitelné, neutrální k bilanci uhlíku a zajišťuje nezávislost EU na energii. Zvýšené využívání dřevní hmoty zvyšuje sekvenci uhlíku v lesích a revitalizuje venkovské oblasti. Nicméně možnosti lesnického sektoru ve smyslu produkce bioenergie nebyly v Evropě plně zrealizovány.
2. EUSTAFOR znovu důrazně potvrzuje svůj závazek vyplývající z cílů trvale udržitelného rozvoje a v tomto ohledu vítá „Souhrn opatření pro energetiku“, prezentovaný Evropskou komisí dne 10. ledna 2007, a akční plán „Energetická politika v Evropě“, schválený Komisí ve dnech 8. – 9. března 2007. Stejně tak vítá iniciativu jednotlivých členských států podpořit produkci bio-energie a zahájit vhodný plán pro výzkum a vývoj. EUSTAFOR považuje za velmi důležité a praktické, aby klíčové strategie a opatření podporující dodávky dříví a produkci bioenergie byly uvedeny v národních akčních plánech pro biomasu.
3. EUSTAFOR se domnívá, že opatření na podporu vy-

- užití energie z dřevní hmoty jsou potřebná. EUSTAFOR klade důraz na potřebu nepřetržitého zdokonalování lesní infrastruktury, modernizaci těžebních technologií, stejně jako na rozvoj konkurenceschopných dopravních plánů k zajištění lepšího využití dřeva v kontextu trvale udržitelného rozvoje. Výzkum druhé a třetí generace biopaliv, založených na bázi dřeva/dřevní hmoty, by také měl být podpořen. EUSTAFOR si uvědomuje důležitost rozvíjení spolupráce v této oblasti s organizacemi soukromých vlastníků lesů a jinými partnery ze sektoru lesnického a dřevařského průmyslu.
4. EUSTAFOR vítá rozhodnutí Komise pro životní prostředí o Evropské strategii ke změnám klimatu a její návrh začlenit lesní hospodářství do Evropského systému obchodování emisemi (EUETS).
 5. Vyzýváme všechny členy zainteresovaných skupin, aby vzali na vědomí, že tento záměr povede vlastníky lesů ke zvýšení produkce dřeva a zavede nové metody řízení, které se zaměřují na větší produkci biomasy a sekvenci uhlíku.

Brusel, 21. března 2007, Schváleno valnou hromadou EUSTAFOR

EUSTAFOR, European Forestry House, 66, rue du Luxembourg,
B-1000 Brussels, tel: +32 2 239 2304, info@eustafor.eu, www.eustafor.eu

záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky

Moravskoslezský kraj jako jediný region v České republice dostal podporu Evropské unie na podobný projekt. Do čtyř let by se díky projektu mělo podařit v povodí Morávky vyhubit invazní plevel křídlatku až na desetinu současného výskytu. Evropské společenství na to poskytne 20 milionů korun.

Moravskoslezský kraj spolupracuje s řadou významných partnerů v regionu – s Lesy ČR, Povodím Odry, Správou Chráněné krajinné oblasti Beskydy, Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, nestátní neziskovou organizací ČSOP Salamandr a nošovickým Pivovarem Radegast.

— Evropská komise vybrala z více než sedmi set projektů z celé Evropy i přilehlých částí Asie a Afriky v loňském roce jen 127 – projekt Moravskoslezského kraje byl jako jediný z České republiky mezi nimi. Program EU se jmenuje LIFE – Nature.

— Cílem celého projektu je záchrana přírodně cenných lokalit v povodí řeky Morávky od pramenů řek Morávka a Mohelnice až k Frýdku-Místku. Území leží nejen v CHKO Beskydy, ale současně patří i do evropsky významných chráněných území soustavy NATURA 2000. Nezbytnou podmínkou úspěchu projektu je především likvidace invazních, tedy nepůvodních a agresivně se rozšiřujících druhů rostlin rodu křídlatka (*Reynoutria*). Ty v posledních letech nekontrolovaně rostou a šíří se v přírodně cenných lokalitách podél toku Morávky. Vytlačují a postupně likvidují původní druhy rostlin a živočichů a obtěžují místní obyvatele i turisty navštěvující uvedenou oblast.

— V podmínkách střední Evropy dosahují tyto rostliny výšky až 3 m, výjimečně až 4 m. Lodyhy jsou statné, přímé, větvené, silné, duté. Listy na hlavních větvích jsou až 25 cm dlouhé a 18 cm široké, na postranních větvích bývají menší, srdčitého tvaru, na spodní straně porostlé jemnými, téměř neznatelnými chloupky. Odložené části oddenků a stonků křídlatky velmi snadno a dobře zakořeňují a porosty křídlatky jsou značně agresivní. Rozmnožuje se vegetativně a „dálnicí“ šíření jsou hlavně vodní toky. Vytváří husté porosty, které vytlačují původní rostlinstvo. K vytvoření nové rostliny postačí pouze pětigramový úlomek oddenku. Hubení je velmi obtížné, neboť je nutné zlikvidovat celý oddenkový systém. Nejúčinnější se ukázala kombinace mechanických a chemických metod.

— Z plánované délky trvání projektu je zřejmé, že boj s křídlatkou nebude snadný ani levný. Evropská komise na něj vyčlenila částku 700 000 €, v přepočtu to je 20 milionů korun. Finančním podílem přispěli také jednotliví partneři, takže celkový rozpočet projektu přesahuje 28 milionů korun. Křídlatka dnes roste asi na 350 ha ploch v okolí řeky a přehrady. Likvidovat se bude opakovaným postřikem látkou, která neuškodí ostatním rostlinám ani živočichům a není nebezpečná ani pro lidi. Půjde o systémový herbicid. Jeho použití samozřejmě podléhá schválení příslušnými odborníky Evropské komise. V citlivých oblastech ochranného pásma přehrady Morávka bude použita ještě šetrnější metoda – manuál-

ní odstraňování křídlatky. Projekt tak mimo jiné umožní na určitý čas zaměstnat téměř dvě desítky lidí.

— „Důležité je vysvětlit projekt veřejnosti vydáváním informačních letáků určených domácnostem v dotčené oblasti, přímo v terénu osazováním tabulí a další informace budou k dostání na speciálním webu nebo budou rozepisovány elektronicky. Před zahájením terénních prací zorganizuje projektový tým veřejné jednání pro občany, v plánu jsou doplňkové semináře a exkurze pro školy a případné další zájemce. K projektu se tedy bude moci vyjádřit i veřejnost, projektovému týmu to usnadní rozhodování o konkrétních krocích v průběhu realizace. Spolupráce s veřejností i klíčovými aktéry rozhodně vylepší také informovanost o podmínkách a požadavcích ochrany zvláště chráněných částí přírody a evropsky významných lokalit soustavy NATURA 2000,“ zdůraznil předseda řídicí komise projektu z odboru životního prostředí krajského úřadu Tomáš Kotyza. Výhodou týmu je, že jsou v něm odborníci z různých oblastí – mají dokonalý přehled o potřebách rozvoje lesního hospodářství, ochrany přírody a krajiny, ochrany vodních zdrojů, rozvoje cestovního ruchu a také o potřebách obyvatel a návštěvníků oblasti. Projekt sice startuje slavnostně dnes, ale tým už naplno funguje a do spolupráce chce kraj zapojit i reprezentanty samospráv obcí od Morávky až po Frýdek-Místek, vlastníky pozemků, podnikatele a další partnery.

Porost křídlatky u řeky Morávky v předjaří

lesnicko-hydrologický výzkum v Jeseníku

V 6. a 9. čísle loňského ročníku Lesu z dar jsme navštívili výzkumná povodí v oblasti Moravskoslezských Beskyd. Aby bylo naše putování úplné, budeme se v dnešním zastavení věnovat třetímu z experimentálních povodí na severní Moravě. Tentokrát zavítáme do oblasti Hrubého Jeseníku.

Výzkumné povodí „U vodárny“ je situováno do působnosti Lesní správy Jeseník. Leží poblíž obce Adolfovice a je tvořeno levostranným (bezejmenným) přítokem Šumného potoka. Nachází se v sousedství úpravy vody, která dodává pitnou vodu pro město Jeseník.

Výměra povodí je 1,45 km, rozpětí nadmořských výšek 560–934 m n. m., převládající expozice severozápadní.

— Povodí bylo vybráno jako srovnávací k oběma beskydským povodím – Červíku a Malé Ráztoce. Pravidelné měření zde bylo zahájeno později – až v roce 1988. Tehdy zde byl postaven měrný žlab z betonových prvků s limnigrafem pro měření průtoku. Měření srážek na ploše povodí je prováděno pomocí čtyř totalizátorů s měsíčním režimem. Ve vzdálenosti cca 300 m od měrného žlabu je umístěna meteorologická stanice s měřením základních klimatických charakteristik – teplot, vlhkosti vzduchu a slunečního záření. Jsou zde také zachycovány srážky pro chemické analýzy spadů imisních látek. Měření průtoku je založeno na sledování výšky hladiny vody v měrném žlabu. Vedle původních mechanických hladinoměrů (limnigrafů) je zde instalován i digitální systém měření pomocí ultrazvukového paprsku. Také klimatická data jsou měřena automaticky a výsledky jsou zpracovávány v měřicí ústředně. Odtud jsou data stahována do počítače a dále hodnocena.

— Oproti experimentům v Beskydech, kde byla uskutečněna několikanásobně zrychlená porostní obnova, nebyla v lesních porostech „U vodárny“ provedena změna systému hospodaření. Po celou dobu experimentu zde

probíhá běžné hospodaření, které reprezentuje přístupy pro danou oblast a dobu typické.

— Jaká je tedy podoba lesních porostů na tomto povodí? Dle platného LHP se jedná o hospodářské soubory 541, 546, 501 a 506. Převládající soubory lesních typů jsou 5S a 6S, dále 5N a 6A. Převládající dřevinou je smrk se zastoupením 83,5 % podle plochy (87,3 % podle hmoty), na buk připadá 16,1 % podle plochy (12,1 % dle hmoty). Ostatní dřeviny jsou zastoupeny pouze vtroušeně. Charakter porostů nám nejlépe dokumentují fotografie. Zejména ve střední části podél vodního toku mají porosty přírodě blízký charakter a v přirozené obnově se vyskytují i vzácnější dřeviny, jako je jilm a ostatní cenné listnáče.

— Hospodaření v lesích Lesní správy Jeseník vychází ze zásad státní lesnické politiky rozpracované do lesnické politiky Lesů ČR s prioritními cíli:

— v maximálně možné míře využívat podroostní způsob hospodaření s využitím maloplošných holosečných a násečných forem,

— v souladu s platnou legislativou pokračovat v postupné úpravě dřevinné skladby ve prospěch listnatých dřevin,

— při výchově preferovat úroňové, případně nadúroňové zásahy se zaměřením na podporu vybraných jedinců cílových dřevin se současnou preferencí MZD a ostatních přimíšených neškodících dřevin za účelem zachování biodiverzity porostů.

— Cílem probíhajícího výzkumu je monitorovat zde

1 2

1 Limnigrafická stanice u měrného žlabu

2 Totalizátor k měření srážek

důsledky šetrného, ekologicky orientovaného hospodaření, typického pro rozsáhlejší území. Vlastní povodí neleží v oblasti výrazného erozního ohrožení ani není oblastí výrazných přívalových dešťů. Přesto lze v sousedních lokalitách nalézt pozůstatky po asanaci povodňových škod z roku 1997, které postihly zejména lesní cesty a suťové svahy.

— Ačkoli zdejší povodí ještě neskýtá tak dlouhou řadu dat jako beskydská povodí, byl uplynulý hydrologický rok 2005–2006 v mnoha směrech výjimečný. K tomu na vysvětlenou dodejme, že hydrologický rok se nekryje s kalendářním, ale v tomto případě zahrnuje období od 1. 11. 2005 do 31. 10. 2006.

— Leden 2006 byl nejchladnější měsíc za celé sledované období (průměrná měsíční teplota byla $-7,3\text{ }^{\circ}\text{C}$), a červenec 2006 nejteplejším měsícem s průměrnou měsíční teplotou $19,4\text{ }^{\circ}\text{C}$.

— Listopad 2005 byl srážkově nejbohatším listopadem za 19 let měření (139 mm) a srpen druhým srážkově nejbohatším měsícem vůbec s 266 mm za měsíc (prvním je červenec 1997 v období přívalových dešťů).

— Celková výška napadaného nového sněhu za zimní období činila 456 cm, což je maximum za celých 19 let pozorování.

— Na srážky chudý konec hydrologického roku 2005 způsobil minimální odtoky na podzim, oproti tomu velice srážkově bohatá zima (zejména sněhově) s extrémními mrazovými dny zapříčinila vysoké odtoky v jarních měsících. Letní období provázely vysoké denní teploty, ale i četné srážky (zejména v srpnu), takže se nevyskytovala sucha.

— Vedle hydrologických měření jsou na povodí prováděny i další výzkumy, které slouží k tomu, aby byl zdejší ekosystém sledován komplexně a pozornost byla věnována všem jeho složkám. Mezi nejdůležitější z nich patří půda. I její chemické složení se vyvíjí a je závislé

mimo jiné i na intenzitě a složení imisních spadů, ale také na působení lesního porostu. Na povodích byly v sedmi vybraných porostech periodicky odebírány půdní vzorky pro laboratorní chemické analýzy. Odběry byly provedeny z kopaných sond, dle genetických půdních horizontů až do hloubky 80–90 cm. První z odběrů proběhl už v roce 1991. V roce 1992 se na povodí uskutečnila provozní letecká aplikace dolomitického vápence v množství 3 t/ha. V letech 1999 a 2005 pak byly provedeny opakované laboratorní analýzy. Pokles spadu imisních látek koncem devadesátých let, především sloučenin síry, ale i dalších prvků, dokládají změny koncentrací rozpuštěných látek ve srážkové vodě. V období let 1991 až 2005 se v půdách povodí pH v povrchových horizontech zvyšovalo a v minerálním profilu ještě dále snižovalo. Pod porosty buku probíhalo vyrovnávání hodnot pH v profilu. To dokládá příznivé působení buku jako hlubokokořenicí dřeviny i z hlediska koloběhu prvků.

— Obsah hořčíku a vápníku se v uvedeném období zvýšil v humusových a povrchových horizontech, v hlubších částech půdních profilů ale obsahy hořčíku a vápníku většinou poklesly. Celkově mají půdy na většině ploch v oblasti prokořenění stále velmi nízké obsahy hořčíku a vápníku. Stejně jako ve většině oblastí ČR je i zde hlavně hořčík deficitním prvkem a jeho nedostatek se může podílet na zhoršování zdravotního stavu dřevin, zejména smrku.

— Výzkumné aktivity na tomto povodí stále probíhají a přizpůsobují se jak aktuální situaci, tak i dlouhodobým potřebám lesního hospodářství. Proto věříme, že svým skromným dílem přispějí ke snaze o udržení dobrého stavu našeho lesního bohatství.

Na povodí je úspěšně rozvíjena přirozená obnova

Ing. Milan Bíba, CSc.

Ing. Zuzana Oceánská

Ing. Zdeněk Vícha

Ing. Jaromír Latner, CSc.

retenční nádrže v Teplicích

Území, které Krajský inspektorát Lesů České republiky v Teplicích obhospodařuje, je bohaté členitostí krajiny a rozmanitostí přírodních poměrů. Změny, které zde částečně ovlivnily vývoj krajiny, však byly utvářeny lidskou činností, především důlní, a emisemi. Dodejme jen, že krajina tak byla ovlivněna namnoze směrem negativním.

Nedílnou součástí rozvoje krajiny je les a voda. Jejich charakter a směr vývoje je předurčen geomorfologií krajiny. Nejrozsáhlejší oblast tvoří Krušnohorská soustava, která zahrnuje Krušné hory, Mosteckou kotlinu, České středohoří a Doupovské hory. Druhou oblast, která zaujímá jižní část oblasti, tvoří Česká křídová tabule na Lounsku a Žatecku. Okrajovou část území formuje vrchovina Berounky. Šluknovský výběžek a Lužické hory patří do Sudetské soustavy.

Geomorfologie území má rozhodující vliv i na utváření vodního hospodářství a umístění vodních nádrží. Retenční nádrže zde plnily řadu nezastupitelných funkcí pro rozvoj lidských činností. Proto jsou i historicky nedílnou součástí zdejší kulturní krajiny. Vodní plochy patří k dominantám severních a severozápadních Čech. Např. Komořanské jezero bylo v 17. století považováno za největší jezero (cca 60 km²) v Českém království. Erozní činností krušnohorských bystřin se však postupně zanášelo. Tlak na uvolnění území pro důlní činnost a zemědělství pak zapříčinil, že bylo v roce 1835 zrušeno a nahrazeno řadou menších vodních ploch. Asi o 150 let později zaniklo ze stejných důvodů i Dřínovské jezero na Mostecku.

Na území, které dnes spravuje Krajský inspektorát Teplice, byla historicky největší koncentrace rybníků a nádrží ve 14. století, a to na Lounsku, Žatecku a Chomutovsku. Hlad po půdě v 18. a 19. století však vyvolal vlnu rušení těchto vodních nádrží. Zajímavým příkladem je zdokumentování vodních nádrží větších než 0,5 ha v Chomutovském okrese z roku 1940, které je členěno dle výškových pásem (viz tabulku).

Vodní nádrže větší než 0,5 ha v Chomutovském okrese
(Heimatkunde des Kreisses Komtau 1940)

Nadmořská výška (m n. m.)	Počet nádrží (ks/rozmezí/ha)	Vodní plocha (ha)	procentní zastoupení nádrží dle výšky
200–300	7/0,6–14,0	41,8	26,3
301–400	26/0,7–6,0	90,5	56,7
401–500	1/1,0	1,0	0,6
501–600	1/1,7	1,7	1,1
601–700	1/0,9	0,9	0,6
701–800	7/0,9–3,6	9,9	6,2
801–900	6/1,0–4,5	13,5	8,5
Celkem	49/	159,3	100,0

— Nejvyšší zastoupení bylo v podhůří – 83,0 % a na náhorních rovinách Krušných hor – 15,3 %, minimum ve svahových partiích údolnic – 1,7 %.

— Vodní nádrže byly využívány pro chov ryb, pro závlahu a dopravu dřeva. Již v 16. století byly v Krušných horách vybudovány plavební soustavy na Přísečnickém a Černém potoce. Sloužily k dopravě dřeva z chomutovských lesů pro potřeby freiberských dolů v Sasku. Obdobně tomu bylo i v povodí Gabrielina a Flájského potoka. Malé vodní nádrže byly také zdrojem vodní síly pro pohon mlýnů, pil a hamrů.

— Neopomenutelnou funkcí nádrží je zásobování pitnou vodou. Zejména malé vodní nádrže zásobovaly vodou myslivny a hájovny pomocí spádových dřevěných vodovodů. S rozvojem vodárenství se retenční nádrže následně staly rozhodujícím a limitujícím prvkem vodohospodářských soustav v této oblasti.

— V letech 1903–1974 bylo v severovýchodním krušnohoří vybudováno šest vodních děl o celkovém retenčním objemu 81,144 mil. m³ vody (Kamenička, Jezeří, Janov, Křímov, Fláje a Přísečnice).

— Nutnost ochrany vodního hospodářství vedla v roce 1979 k vyhlášení „Chráněné oblasti přírodní akumulace vod Krušné hory“. Tehdy se plně prokázal význam lesů pro vodní hospodářství. Nejvíce se projevil v období poškozování a likvidace lesů emisemi (cca 65 000 ha), které vyvrcholilo v roce 1982. Neutěšený stav lesů vedl v roce 1994 k vypracování generelu rekonstrukce porostů náhradních dřevin v odlesněné části Krušných hor (35 836 ha).

— V 60. až 80. letech 20. století byla v souvislosti s kritickým stavem lesů řešena řada lesnickotechnických opatření, která sledovala zpřístupnění území a odvodnění lesních půd. Byla spojena se zřizováním a rekonstrukcí malých vodních nádrží s cílem retence vody. Spolu s tím se rozšířila aktivita lesníků při zakládání jednoduchých nádrží (bez hrázových objektů), které zajišťovaly vodu pro požární účely.

— Obnova a rekonstrukce nádrží se soustředila převážně na náhorní roviny Krušných hor. Většinou jde o průtočné nádrže, které nejsou chráněny proti splaveninám. Proto u nich dochází k zanášení retenčního prostoru. To se projevilo zejména v 70.–80. letech v době imisní kalamity. Obdobný problém je i na nádržích Žatecka a Lounska, kde dochází k plošné erozi a transportu hlinitopísčitých splavenin, které sedimentují ve zdrži a ohrožují funkčnost hrázových objektů. Příkladem je nádrž Zbrašín v Selmicích na Lounsku, kde došlo k zanesení požeráku do výše hradící stěny a vyřazení odpadního potrubí (viz foto).

— Dalším problémem, se kterým se setkáváme především u obtočných nádrží, je ochrana proti vniknutí cizích vod do zdrže při povodňových průtocích. To vede k jejich rychlému zanášení (např. retenční nádrž Mlýnská v Peruci nebo Šoralova nádrž u Jirkova). Většina starších nádrží

nevyhovuje také z hlediska protipovodňové ochrany (ČSN 752410 – Malé vodní nádrže). Zkušenosti z nedávných povodní dokládají nutnost kompletní obnovy malých vodních (retenčních) nádrží. Především jde o obnovu bezpečnostních přelivů na průtok stoleté vody. U nekapacitních přelivů dochází k narušení hrázového tělesa. Příkladem může být Černý rybník u Jiříkova (viz foto).

— V současné době se při návrhu technického řešení vychází z požadavku na zvýšení retence území. Významné je i estetické začlenění nádrží do krajiny vlivem doprovodné zeleně.

— Technické řešení retenčních nádrží se soustřeďuje na uvedení hrázových objektů do souladu se zmiňovanou normou platnou pro malé vodní nádrže a na ochranu neprůtočných nádrží proti vniknutí cizích vod do retenčního prostoru při povodních.

— Opomíjet nelze ani zajištění průtočných nádrží proti sedimentaci transportovaných splavenin výstavbou předzdrží s usazovacím prostorem, který se dle potřeby vyklizuje. Předzdrží plní i funkci periodických mokřadů. Ochrana neprůtočných nádrží proti vniknutí písčitých splavenin je řešena odběrnými objekty se sedimentační jímkou, která je čištěna ručně nebo proplachována. Pro rychlý odběr požární vody se nádrže vybavují obslužnou komunikací s odstavnou plochou. U nádrží průtočných, vybavených předzdrží, se prodlužuje zatravněná obslužná cesta až k sedimentačnímu prostoru, aby se usnadnilo vyklizování splavenin. V některých případech se zastřešuje požerák a budují se odpočívadla a přístřešky pro turisty. Zvyšuje se tak estetická a rekreační hodnota díla.

— Obnovené a nově vybudované nádrže mají zpracován provozně-manipulační řád s určením pracovníků zodpovědných za stav a provoz nádrže.

— Obnovené i nově vybudované nádrže Lesů České republiky plně vyhovují normě. Jsou bezpečné a splňují funkce požadované pro malé vodní nádrže:

- obnovení či založení funkčního retenčního prostoru,
- stabilizaci povodí a zvýšení retence vody v daném území,
- kladné ovlivňování kulminace povodňových vod,
- posílení ekologické stability údolnice (krajiny),

- celkové posílení flóry a fauny v daném území,
 - obnovení vodních zdrojů, potřebných pro lesní zvěř,
 - zajištění požární vody pro případ výskytu požáru v dané lokalitě,
 - obnovení retenčních prostor potřebných pro zachycení splavenin.
- Krajský inspektorát v Teplicích věnuje obnově retenčních nádrží stálou pozornost. V letech 1992–2006 bylo na území, které spravuje, obnoveno 34 retenčních nádrží. Do roku 2010 je připravována obnova dalších 9 nádrží. Obnova malých vodních ploch je účinně podporována Ředitelstvím Lesů České republiky, Ministerstvem zemědělství i Ústeckým krajem.

Jiří Štěrba, KI Teplice

Lesní správa	Počet obnovených v l. 1992–2006	Výhled obnovy v l. 2006–2010
LS Klášterec nad Ohří	3	0
LS Litvínov	19	2
LS Litoměřice	6	2
LS Žatec	0	2
LS Děčín	1	1
LS Rumburk	5	2
Celkem	34	9

Malé retenční nádrže obnovené na území KI Teplice (dle lesních správ)

Nádře Zbrašín v Selmicích na Lounsku (zanesení odpadního potrubí)

Černý rybník u Jiříkova

přírodě blízká Dobříš

Lesní závod leží ve Středočeském kraji. Svojí rozlohou zaujímá celý okres Příbram. Ředitelem závodu je Ing. Zdeněk Mařík. Tuto funkci zastává od roku 1999. Celkově má lesní závod 200 zaměstnanců. Z tohoto počtu je 60 pracovníků THP. V ústředí lesního závodu pracuje 13 zaměstnanců.

- 1 Pohled na Vltavu
- 2 Les po orkánu Kyril

- 1 Závod má vlastní servisní středisko s prodejem a opravou motorových pil, dílnou, kovárnou, pneuservisem, skladem a prodejem lesnických potřeb. Součástí závodu je i dopravně manipulační sklad. Obvod lesního závodu je rozdělen na osm polesí – Bezdědice, Komorsko, Mníšek, Prostřední Lhota, Sedlčany, Višňová, Hutě u Rožmitálu a Roželov.

— Při své návštěvě jsem byl přijat ředitelem lesního závodu Ing. Zdeňkem Maříkem, který v úvodu rozhovoru stručně charakterizoval podmínky lesního závodu.

— „Území závodu je členité. Zčásti zahrnuje Brdskou vrchovinu včetně jejích hřebenových partií. Zmíním alespoň vrchy Písek se 690 m n. m. a Plešivec se 653 m n. m. Pro jihozápadní část závodu je charakteristický Třemšín se svými 826 m n. m. Jeho vrchol je nejvyšším bodem nejen lesního závodu, ale i celého Středočeského kraje.

— Východní část závodu se nalézá ve výrazně nižších polohách. Zahrnuje část Středočeské pahorkatiny a její nejvyšším bodem je tu řečiště Vltavy (cca 300 m n. m.).

— Úhrn ročních srážek se pohybuje mezi 540 mm až 740 mm.“

Má první otázka se týkala změn, které závod zaznamenal po roce 2002.

— Ing. Mařík mi potvrdil, že závod v té době prošel změnami, a to nejen v rámci reorganizace podniku. „V rámci restitucí byly vydány Colloredo-Mannsfeldům dobříšské lesy v rozloze, která dosáhla zhruba 8 tisíc ha. Při územní reorganizaci podniku pak závodu přibyla polesí Hutě a Roželov na Rožmitálsku a rovněž polesí Sedlčany. Výsledná výměra dosáhla zhruba 20 tisíc ha

lesa. Nynější LZ Dobříš je tvořen územím lesů, které před zahájením restitucí obhospodařovaly závody Dobříš, Rožmitál a Vysoký Chlumec.“

Lesní závod leží na území, které je známé některými přírodními i historickými zajímavostmi.

— „Závod leží v krajině, která byla osídlena odedávna. Zajímavých míst je tu hodně. Např. na polesí Komorsko se rozkládá vrch Plešivec se dvěma vrcholy, který má v Brdech výjimečné postavení. Zřetelně vystupuje z hlavního horského pásma. Snad proto byl odedávna vyhledávaným sídlištěm a obětíštěm. Bylo zde jedno z nejrozsáhlejších keltských hradišť v Čechách. Vnější obvod jeho trojitých, dosud znatelných valů měří přes tři kilometry. Hradiště Plešivec je významnou kulturní památkou.

— Známý je i plešivecký viklan. Kdysi se skutečně kýval, dnes však už pevně sedí na svém podloží.

— Za zmínku jistě stojí i Třemšín na území polesí Hutě. Zajímavý je původ jeho názvu, který je odvozen od tří zlatých prutů – „šínů“ – potopených ve studni zdejšího hradu. Hrad založil některý člen rodu Buziců ve 12. či 13. století, byl však dobyt a pobořen za husitských válek.

Vraťme se nyní do přítomnosti, k činnostem vašeho lesního závodu. Které úkoly závod plní a s jakými výsledky?

— „Především bych chtěl zmínit, že všechny pěstební a ochranné úkoly i těžební činnost provádíme od projektu po realizaci ve vlastní režii. Naše těžba dosahuje zhruba 100 000 m³, přičemž z padesáti procent je prováděna harvestory.

— Preferujeme podrostowní a násečný způsob hospodaření. Přirozená obnova dosahuje 20–30 %, spontánně se nám zmlazuje smrk a modřín, trvale usilujeme o její zvýšení.

— Rovněž sledujeme záměr trvalého zvyšování podílu MZD při obnově lesa umělou výsadbou a výchovou porostů. Současný podíl listnatých dřevin považuji za nedostatečný. Musíme vzít v úvahu oteplování a ohrožení smrkových porostů kůrovcem.

— Suché roky 2005 a 2006 u nás zvýšily kůrovcové nebezpečí. Při ochraně porostů používáme klasická osvědčená opatření – lapáky, lapače, otrávené lapáky a asanaci napadeného dřeva odkorňováním.“

Jaká je vaše spolupráce s najímanými firmami?

— „Jak jsem již zmínil, většinu prací provádíme v režii našeho závodu. Firmy najímáme na práci, která je prováděna harvestorovou technologií. Naši dřevorubci jsou z poloviny živnostníci. Druhou polovinu tvoří převážně naši vlastní zaměstnanci.“

ING. ZDEŇEK MAŘÍK, ŘEDITEL LZ

Vystudoval fakultu lesního inženýrství na VŠZ v Brně.

Po ukončení studia v roce 1975 byl nejdříve technikem polesí, později vedoucím polesí (1978–89), hlavním inženýrem lesního závodu (1989–1992), oblastním inspektorem (1992–1994) a opět hlavním inženýrem lesního závodu (1994–1998).

Ve funkci ředitele Lesního závodu Dobříš působí od roku 1999.

K jeho zálibám patří především myslivost. Je členem ústřední hodnotitelské komise, lektorem, zkušební komisařem, členem MR OMS Příbram.

Mezi další své zájmy řadí ochranu přírody a ornitologii.

Zámek Vacíkov

Zaznamenali jste na vašem lesním závodě v minulých letech významné polomové škody?

— „Ne. V předchozích sedmnácti letech Lesní závod Dobříš významné polomy mýjely.“

A škody letošní?

— „Letošní škody u nás dosáhly 110 000 m³. Postižena byla zejména oblast Rožmitálska (60 000 m³). Další škody, poněkud na hřebenech Brd, mají charakter nahodilé těžby. Vyvráceny a zlámány jsou především stromy nahnilé.“

— Na likvidaci škod jsme nasadili pět harvesterů, které by měly zpracovat zhruba 50 000 m³ polomové hmoty. Předpokládáme zpracování kalamity do konce letošního května. Přitom chceme rovněž využít vhodné vývraty jako obranná opatření proti kůrovci.“

Přejdeme teď k příjemnějším činnostem, například k myslivosti.

— „Náš závod má 14 vlastních pronajatých honiteb. Dvě honitby jsou provozovány v režii lesního závodu. Škody způsobené zvěří u nás dosahují celkem 65 tis. Kč. V předchozích letech jsme u těchto škod zaznamenali výrazně sestupný trend, který souvisí s poklesem stavů jelení zvěře na Brdech.“

— V honitbách máme zvěř jelení (Hřebeny, Rožmitálsko), daňčí (Hřebeny), vzácně jelence běloocasého (Hřebeny), a dále zvěř srnčí a černou. Na polesí Komorsko se nám občas zatoulá rys z Vojenských lesů.“

Brdy i Povltaví jsou území s mimořádně krásnou přírodou, stále více vyhledávanou návštěvníky i rekreanty. Jaká je její ochrana?

— „Podpora zvláště chráněných částí přírody je součástí naší lesnické politiky. CHKO na území Lesního závodu není. Přírodní park je Třemšín – polesí Hutě a Roželov. Jeho rozloha je 6300 ha. Na polesí Hutě jsou také přírodní rezervace Getsemanka a Třemešný vrch a na polesí Prostřední Lhota rezervace Vymyšlenská pěšina (Povltaví). Na polesí Sedlčany je NPR Albertovy skály (Povltaví).“

Je váš závod něčím specifický?

— „Jeho specifikum spočívá právě v tom, že není ničím specifický. Jde o klasický lesní závod s převažující hospodářskou činností, který obhospodařuje hospodářské lesy šetrným a přírodě blízkým způsobem za současného dosahování významných ekonomických výsledků. Jde nám především o sladění hospodářských zájmů člověka – lesního hospodáře a zájmů environmentálních. O udržení zdravého lesa a všeho krásného, co k němu patří. Vedle těchto priorit je významná i naše funkce referenční.“

Váš lesní závod hospodáří na lesních plochách ve Středních Čechách. Praha není daleko a v okolí je několik dalších měst. Nemáte proto problémy s rekreanty, případně s ochranáři, kteří by tu měli být obzvláště pozorní a přísní?

— „To je relativní, s ochranáři máme společné zájmy, problémy vyplývají jen z nedostatečného dialogu.“

V okrese Příbram však problémy s ochranáři nejsou.

— Státní lesy plní svoji rekreační funkci. Proto musíme být k rekreantům vstřícní. To, že po nich se skřípěním zubů uklízíme odpadky, dnes bohužel patří k věci. Doufáme, že snad se časem zlepší úroveň chování lidí k lesu a přírodě.

— Se stavbami jsou i u nás problémy, které jsou obecně známé, kdekdo chce stavět u lesa či přímo v lese.

Investoři někdy nechtějí pochopit, že les má svá práva, a proto je třeba hledat i jiná řešení než ta pro ně výhodná a bezproblémová.“

Hovoříme-li o návštěvnících lesa, rekreantech a stavbách, nabízí se otázka, jak lesní závod naplňuje podnikový Program 2000?

— „K větším akcím řadíme např. opravu Třemšínské boudy a rekonstrukci areálu loveckého zámku Vacíkov na Rožmitálsku (polesí Roželov). Významná akce je i letos plánovaná rekonstrukce areálu zámku. Zmíněná Třemšínská bouda je pravděpodobně někdejší kaple z 19. století.“

— Naše další akce jsou v rámci podnikového Programu

2000 akcemi běžnými – stavby a opravy studánek, odpočívadel pro turisty atd. Ročně na ně vynakládáme 100 000 Kč. Rád bych zde zmínil i stavby a úpravy lesních cest, které nás ročně stojí 5 milionů Kč.“

Jaké záměry a úkoly budete realizovat v příštím období?

— „Chceme pokračovat v přírodě blízkém hospodaření v lese, napomáhat rozvoji přirozené obnovy a dále přizpůsobovat dřevinnou skladbu přirozeným lesním společenstvím.

— Technické zázemí lesního závodu chceme mít na vysoké úrovni moderních technologií. Musíme dokončit opravy převzatých cest a budov a snažíme se udržet v dobrém stavu významné a památné objekty, které náš lesní závod spravuje.

— Také chceme připravit výrobní možnosti závodu tak, abychom mohli plnit požadavky společnosti na energetické využití biomasy.“

Děkuji za rozhovor.

Jan Brandejs

zvěř má zlatý zub

Ing. Josef Hrdina je vedoucím polesí Hutě od roku 2005. Po absolvování SLŠ v Písku v roce 1990 nastoupil k tehdejšímu LZ Rožmitál pod Třemšínem na pozici mistra střediska dřevařské výroby. U podniku pracuje od roku 1995, kdy nastoupil jako adjunkt na Lesní správu Rožmitál, která byla později sloučena s Lesní správou Spálené Poříčí. Zde pak od roku 2000 vykonával funkci revírníka na revíru Hutě. V roce 2002 dokončil dálkové studium na lesnické fakultě České zemědělské univerzity v Praze.

— Při reorganizaci podniku v roce 2004 byla středočeská část LS Spálené Poříčí přičleněna k LZ Dobříš a Ing. Hrdina byl jmenován vedoucím nově vzniklého polesí Hutě.

— Polesí Hutě má čtyři lesnické úseky, hospodaří na 2910 ha státního lesa a vykonává odbornou správu na dalších 1570 ha. Katastrální výměra polesí činí cca 25 500 ha. Roční objem těžby je cca 20 000 m³. Vzhledem k velké rozloze polesí jsou přírodní podmínky jednotlivých lesnických úseků velmi odlišné. Nejnížší bod polesí leží na hladině Vltavy ve 272 m n. m. Nejvyšším bodem polesí je vrch Křemel s nadmořskou výškou 794 m.

Pana polesného jsem se zeptal na zásadní úkoly v uplynulém období a na ty, které na ně čekají nyní.

— „Po podnikové reorganizaci a přechodu k LZ Dobříš zůstaly v platnosti smlouvy s dodavateli prací. Většina činností prováděných v roce 2005 byla tehdy zajišťována dodavatelsky. Smlouvy na obou SÚJ byly ukončeny k 30. 11. 2005. Nyní realizujeme veškeré práce v režii závodu. Přechod jsme zvládli bez problémů.

— Větrná smršť z 19. ledna tohoto roku způsobila i na našem polesí značné škody. Výši kalamity odhadujeme na 18 000 m³. Na její zpracování jsme nasadili veškeré kapacity, jež máme k dispozici. Dosud jsme zpracovali téměř polovinu odhadovaného množství a předpokládáme, že kalamitu zpracujeme do konce května.

Při otázce na úkoly pěstební Ing. Hrdina zdůrazňuje způsoby přírodě blízké. Dokládá je výsledky přirozené obnovy.

— „Při obnově preferujeme podrostní, popřípadě násečný hospodářský způsob. Při umělé obnově klademe důraz na volbu vhodných dřevin a respektujeme stanovištní podmínky. Naším cílem je vytvoření vhodných podmínek pro následné porosty tak, aby do budoucna byla zajištěna jejich odpovídající produkce, stabilita a samozřejmě také plnění mimoprodukčních (společenských) funkcí lesa. Tomuto cíli je podřízena i výchova porostů.

— Výsledkem používaných hospodářských způsobů je mimo jiné i přirozená obnova, která činí zhruba třetinu z celkové obnovy lesa na polesí. Dobře se nám zmlazuje především smrk, ale nejen on. Prakticky shodné výsledky dosahujeme také u buku. Výsledky jsou odvislé od stanovištních a klimatických podmínek na jednotlivých lesních úsecích. Nejlepší výsledky jsou v oblasti Brd, kde máme až 70 % přirozené obnovy.“

Jaké škody vám působí zvěř?

— K ochraně proti zvěři přistupujeme především u listnáčů a jedle. Nálety a nárosty z přirozené obnovy chráníme jen minimálně, zejména ve zvěří exponovaných místech. V současnosti nejsou škody zvěří významné. V 60.–80. letech minulého století zde kulminovaly stavy vysoké zvěře a následky této situace se projevují dosud ve snížené kvalitě dřeva i horší stabilitě poškozených porostů.

Dá se říci, že Brdy jsou plíce Středních Čech. Jaká je zde ochrana přírody?

— „Díky generacím minulých lesních hospodářů zůstalo v naší oblasti množství porostů, jejichž druhová skladba i výstavba se blíží přirozenému stavu. Již od třicátých let minulého století jsou některé z nich chráněny a nyní se na našem polesí nacházejí čtyři zvláště chráněná území. Tři z nich byla zřízena k ochraně a zachování původních brdských porostů. Dalším je kamenné moře, které je největší ve střední Evropě.

— Rád bych zde také zdůraznil naši těsnou spolupráci s místní ZO ČSOP Střední Brdy.“

A na závěr ještě vaše profesní cíle a osobní zájmy?

— „Aktuálně je mým cílem co nejrychlejší zpracování kalamity. Z dlouhodobého hlediska bych rád zvýšil zastoupení jedle, protože tato dřevina měla v naší oblasti v minulosti významný podíl. Její účast v dřevinné skladbě je v našich podmínkách nezastupitelná.

— Mezi osobními zálibami je pro mě na prvním místě sport, rekreačně se věnuji hokeji v mužstvu lesního závodu, cyklistice a plavání. Donedávna jsem závodně hrál národní házenou, ale nyní se již více věnuji funkcionářské činnosti jako předseda oddílu NH v TJ Spartak Rožmitál.

— Mezi mé další koníčky patří historické romány a zahrada. V současnosti však většinu svého volného času věnuji výstavbě vlastního srubového rodinného domu.“

Děkuji za rozhovor.

dříví jako zdroj energie budoucnosti

Dříví bylo od pradávna používáno jako tradiční zdroj energie. Na počátku novověku dokonce jeho nadměrná spotřeba vedla k první „energetické krizi“, protože dříví byl najednou nedostatek. Po přijetí státních regulačních opatření a objevu uhlí, které se stalo v době průmyslové revoluce hlavním zdrojem energie, se stav lesů začal rychle zlepšovat a zásoby dřeva opět rostly.

Dnes, ve zcela jiných ekonomicko-společenských podmínkách, se vyspělé státy začínají vracet k energetickému využití dříví. Důvodem je především hledání alternativních zdrojů energie, které by alespoň částečně nahradily zmenšující se zásoby neobnovitelných fosilních paliv – uhlí a ropy. Závažným faktorem jsou také počínající projevy globálních změn klimatu, na které má pravděpodobně vliv zvyšující se podíl oxidu uhličitého v atmosféře. Oxid uhličitý patří mezi nejvýznamnější tzv. skleníkové plyny a jeho rovnovážný stav v ekosystémech Země je pro budoucnost naší civilizace velmi důležitý.

PŘÍLEŽITOST K PODNIKÁNÍ

Rozšiřování ploch lesů a využívání dřeva, při šetrném lesnickém hospodaření a rozumné ochraně přírody, nabízí jedinečné možnosti, jak zmírnit dopady globálních klimatických změn a zajistit společnosti dlouhodobý zdroj ekologické obnovitelné suroviny. Při poklesu zájmu o zemědělskou produkci v méně úrodných oblastech nabízí využití dříví pro energetiku podnikatelské příležitosti jak zemědělcům a vlastníkům lesů, tak zpracovatelům této suroviny a výrobcům různých tepelně-energetických zařízení. Efektivní a promyšlené projekty založené na produkci a zpracování biomasy mohou přinést obcím a venkovu energii mnohem důležitější než jen tu elektrickou nebo tepelnou; mohou poskytnout energii lidské podnikavosti a v blízké budoucnosti jistě i prosperitu.

— Dnes lze i v malých automatických kotlích ekologicky topit biomasou ve formě pelet, s komfortem srovnatelným s plynem. Zásah obsluhy postačuje jednou týdně, odpadá manuální manipulace s palivem a minimalizuje se potřeba skladovacího prostoru. Pokud by si obec (nebo sdružení obcí), vlastník lesa nebo pozemku, pořídila peletárnu, ve které by k výrobě pelet vhodnotila odpadní dřevo nebo k tomuto účelu pěstovanou biomasu, mohla by si tím zajistit ekonomicky přijatelné a ekologicky bezkonkurenční vytápění jak pro své budovy, tak pro své obyvatele. Navíc by vytvořila pracovní místa a významně podpořila místní zemědělstě.

ÚČELNÁ JE KOMBINACE

I při využívání biomasy však platí, že největšího přínosu lze dosáhnout komplexním řešením. Účelná je například kombinace provozu bioplynové stanice s peletárnou. Odpadní teplo z kogenerační výroby elektřiny z vyprodukovaného bioplynu bude využito pro sušení dřevní hmoty před peletováním, což značně zlevní vý-

robu pelet. Zároveň odpad z bioplynové stanice představuje hnojivo pro produkci biomasy jak pro bioplynovou stanici, tak pro peletárnu. Zejména komplexně pojaté projekty mohou být v budoucnu na trhu konkurenceschopné. Technologie založené na biomase představují široký komplex podnikatelských aktivit.

— Avšak ve všech jednotlivých částech existují problematické nebo dosud nedostatečně vyřešené problémy, a to jak z hlediska technického a technologického, tak legislativního. Je v bystrostném zájmu dalšího rozvoje technologií založených na biomase realizovat konkurenceschopné projekty a zároveň zabránit podpoře neekonomických a nedomyšlených technických výtvorů, zaštiťujících se ekologií jako spásným zaklínadlem.

NUTNOST STÁTNÍ PODPORY

Žádoucí rozvoj technologií založených na biomase se určitou dobu neobejde bez státní podpory. Zvláště pak, když jednotlivé oblasti širokého spektra technologií biomasy nejsou vždy natolik provozně, organizačně a ekonomicky vyspělé a dokonalé, aby bylo společensky výhodné jejich masivní plošné podporování v současné vývojové podobě. To plně platí o komerčních bioplynových stanicích, výrobnách etanolu, o systémech cílené produkce biomasy, ale i o dalších oblastech. Za tohoto stavu je výhodnější podpory vázat nikoliv na objem proinvestovaných prostředků, ale naopak na prokazatelně dosažený výsledek (objem, účinnost apod.) konkrétního projektu. Tímto způsobem lze na vývojové a projektové kanceláře, stavební firmy a investory vyvinout účinný tlak na realizaci pouze efektivních a konkurenceschopných technologií.

— Nesprávně nastavená státní podpora může totiž dokonce působit na rozvoj nových technologií biomasy negativně až destruktivně. To se už projevilo u zvýhodněné ceny elektřiny vyrobené z biomasy. Místo původně uvažované podpory investičně náročnějším novým technologiím založeným na biomase navyšují vyšší ceny za tuto elektřinu většinou pouze zisky takovým výrobcům elektřiny, kteří v souvislosti s biomasou vynaložili jen minimální nebo vůbec žádné investice. To jenom podtrhuje nutnost jednat ve všech věcech technologií biomasy promyšleně, kvalifikovaně a s ohledem na efektivitu.

Ing. Jan Řezáč

výkonný ředitel Nadace dřevo pro život

Stanislav Vacek profesorem

Prof. RNDr. Stanislav Vacek, DrSc., významný český lesnický pěstitel, ekolog, výzkumník, vysokoškolský pedagog, odborný spisovatel a vědec. Vysokoškolským profesorem pro obor Pěstování lesů byl jmenován prezidentem České republiky Václavem Klausem v aule Karolina v Praze v pondělí 6. listopadu 2006. Protože jde o výjimečnou osobnost a elitu českého národa, dovoluje, abychom vám ji blíže představili.

— Stanislav Vacek se narodil 17. července 1954 v Broumově na Náchodsku. Po absolvování Lesnického odborného učiliště ve Svobodě nad Úpou (1970) úspěšně vystudoval čtyřletou Střední lesnickou technickou školu v Trutnově (1970–1974). Po maturitě (1974) pak úspěšně zakončil studia geobotaniky-rostlinné ekologie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze obhájením diplomové práce *Struktury a vývoj autochtonní smrčiny a státní závěrečnou zkouškou* v roce 1979. Na vědeckou dráhu se důkladně připravil dlouholetým teoretickým studiem a sebezdokonalením v cizích jazycích. Především na sobě důkladně zapracoval už jako vědecký pracovník a výzkumník na Výzkumném ústavu lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM) výzkumné stanice Opočno v Podorličí, kam nastoupil v roce 1979 a kde se během 26 let (1979–2005) profiloval jeho odborný zájem i vědecký růst. K 1. 9. 2005 nastoupil jako docent na Katedru pěstování lesů na Fakultu lesnickou a environmentální České zemědělské univerzity v Praze-Suchbale a od 6. listopadu 2006 zde působí jako univerzitní profesor pěstování lesů.

— Pozoruhodný je Vackův vědecký růst, kdy prakticky celé další čtvrtstoletí studoval, teoreticky i vědecky se neustále zdokonaloval a dozrával ve špičkového vědce evropského formátu. V roce 1980 získal doktorát přírodních věd (RNDr.) na PřF UK v Praze, v r. 1986 získal vědeckou hodnost kandidáta zemědělsko-lesnických věd (CSc.), v r. 1989 ukončil postgraduální studium, v r. 2001 obhájil doktorskou disertační práci *Struktura, vývoj a management lesních ekosystémů Krkonoš* a vědecká rada ČZU mu udělila hodnost doktora zemědělsko-lesnických věd (DrSc.) v oboru Pěstování lesa. V r. 2002 se na

LDF Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně habilitoval v oboru Hospodářská úprava lesů. V červnu 2005 až v lednu 2006 na ČZU v Praze absolvoval jmenovací řízení v oboru Pěstování lesů. Od 1. září 2005 nastoupil na Katedru pěstování lesů FLE České zemědělské univerzity v Praze jako docent a od 6. listopadu 2006 byl jmenován prezidentem ČR vysokoškolským profesorem pro obor Pěstování lesů, kde úspěšně působí dosud.

— Vědeckovýzkumná a pedagogická činnost Prof. Stanislava Vacka je velmi rozsáhlá, rozmanitá, bohatá a velmi důležitá, významná a opravdu těž úspěšná z hlediska internacionálních kontaktů. Prof. Vacek se etabloval jako špičkový a světově proslulý lesnický a ekologický odborník. V širokém smyslu se zabývá mezioborovou ekologií přes problematiku ochrany přírody až po problematiku obhospodařování, zejména pak pěstování lesů s důrazem na horské polohy, především pak smrkové, bukové i smíšené lesy, dále se zabývá výzkumem obnovy lesních porostů v oblastech postihovaných imisní ekologickými stresy v horských polohách. Zaměřuje se na přírodě blízké způsoby obnovy obhospodařování lesů a péči o lesní ekosystémy, což oceňuje lesnická praxe doma i v zahraničí.

— Velmi impozantní je zejména publikační aktivita. Prof. Vacek za 27 let (1979–2006) publikoval 134 vědeckých prací, 305 odborných a 89 populárně naučných prací, tj. celkem 528 prací. Z toho 63 vědeckých a odborných prací je napsáno v angličtině, němčině, francouzštině a italštině a 21 prací vyšlo v zahraničí (mimo Slovensko). Vackovy vědecké práce jsou hodně citovány doma i v zahraničí (38 záznamů v citačních indexech). Je tudíž logické, že se mu už od vysokoškolských studií dostalo řady ocenění doma i v zahraničí včetně uznání za realizace tří vlastních zlepšovacích návrhů (1983). St. Vacek se etabloval jako náš přední lesnický výzkumník a vědec. A řekněme hned, že velmi erudovaný a zároveň skromný. V r. 1994 obdržel mezinárodní ocenění IUFRO a v r. 1998 ocenění v Severní Karolině v USA atd. Prof. Vacek činnorodě pracuje v řadě mezinárodních organizací i v řadě redakčních rad, přednáší na řadě univerzit v České republice i v zahraničí. Podílí se na výchově diplomantů i doktorandů na vysokých školách. Úspěšně působil též jako expert v zahraničí, například v Izraeli, Kanadě, USA. Postupně se svou pílí, pracovitostí a houževnatostí i vědeckou erudiicí vypracoval mezi špičkové vědce, lesnické výzkumníky a ekology uznávané v ČR i v Evropě. Jsem rád, že mohu prohlásit, že jsem byl též jeho učitelem na Střední lesnické technické škole v Trutnově, kde u mne úspěšně odmaturoval z českého jazyka a literatury a tehdejší informatiky.

PhDr. Jiří Uhlíř, Jaroměř 27. 2. 2007

Jiří Uhlíř sedmdesátníkem

Významné životní jubileum zastihuje řádného člena Obce spisovatelů PhDr. et Mgr. Jiřího Uhlíře v pilné tvůrčí práci a rozsáhlé společenské aktivitě. Jubilant se narodil 21. 4. 1937 v obci Jasenná u Jaroměře jako jeden ze čtyř sourozenců v rodině rolníka, který byl zároveň i tesařem a truhlářem. Od dětství vášnivě rád četl a kniha se mu stala po celý další život nejdůvěrnějším přítelem.

při své učitelské činnosti, která mu nikdy nebyla pouhým zaměstnáním, nýbrž posláním. Velmi přínosný je proto i jeho podíl na řadě středoškolských učebnic. Seznam publikací vzešlých z pera jubilantova zde nelze pro neobyčejnou rozsáhlost uvádět. Nicméně je třeba připomenout alespoň původní a historicky cenné práce o Boženě Němcové. Jubilantovi se dostalo za jeho práce literární i historicko-badatelské řady ocenění včetně mezinárodních. Poněkud mimo pozornost však zatím zůstala Uhlířova činnost pedagogická, ač neméně záslužná.

— A co jiného přát jubilantovi do dalších let než kromě zdraví ještě hodně tvůrčích sil k pokračování v jeho obdivuhodném díle. Pan doktor je také kvalifikovaný latinář, a proto dodejme: *Vivat, crescat et floreat!*

RNDr. Stanislav Mottl, CSc.

Svůj první literární příspěvek uveřejnil jako sedmnáctiletý student jaroměřského gymnázia a od té doby až dosud počet jeho uveřejněných prací přesáhl číslo 1600 ve více než 122 titulech periodik, sborníků, almanachů a knih. Po maturitě vystudoval pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy a na téže univerzitě byl později i promován doktorem filozofie.

— Naši lesnické veřejnosti je jubilant znám jednak jako jeden z nejdéle působících profesorů na lesnických školách v Trutnově, jednak jako autor dlouhé řady životopisných medailonů významných lesníků, lesnických a mysliveckých bibliografií, příspěvků z oblasti lesnické a myslivecké historie, ale i jako pečlivý redaktor lesnických almanachů. Za 37 let (1961–1998), kdy na lesnických školách v Trutnově vyučoval český jazyk, literaturu a dějepis, mu „prošlo rukama“ více než 3200 budoucích lesníků. Byl náročným, leč spravedlivým učitelem, který svým studentům vštěpoval lásku k mateřskému jazyku, literatuře a našim národním dějinám. Určitě i proto se řada jeho žáků později stala uznávanými publicisty. Jako jediný středoškolský češtinář v republice navázal spolu se svými studenty dlouholetou spolupráci s Ústavem pro jazyk český ČSAV. Jako občan se nikdy nezpronevěřil svým humanistickým zásadám, vždy se hlásil k principům křesťanské morálky, a proto jako pedagog v době totality prožíval i krušné chvíle. Obdivoval dílo a osobnost Jaroslava Seiferta, s nímž si dopisoval, a neváhal mu veřejně projevit úctu v době, kdy tento vpravdě národní básník, nositel Nobelovy ceny, byl v nemilosti komunistického režimu.

— Je obdivuhodné, jak rozsáhlé a propracované literární a historické dílo dokázal PhDr. Jiří Uhlíř vytvořit

ODSTRAŇOVÁNÍ KALAMITY V LESÍCH ČR JE V PLNÉM PROUDU

— Dva měsíce od orkánu Kyrill, který zasáhl naši republiku, Lesy České republiky (Lesy ČR) intenzivně pracují na odstraňování kalamity neobvyklého rozsahu.

— K 16. 3. 2007 bylo vytěženo více než 1 mil. m³ poškozeného dříví, což je asi 20 % větrné kalamity z poloviny ledna. Těžba dřeva v postižených oblastech probíhá zatím dle předpokladu a největší část poškozeného dříví by měla být odstraněna do konce června.

— Celkem Lesy ČR evidují po řádění orkánu cca pět milionů kubiků poškozeného dříví. „Jedná se přibližně o dvě třetiny letošní plánované těžby, a jde tedy o největší kalamitu v historii podniku Lesy ČR. Kalamitní těžba probíhá v tuto chvíli už na celém území ČR,“ říká Ing. Jiří Holický, pověřený výkonem funkce generálního ředitele Lesů ČR. „V současnosti je denně vytěženo přibližně 30 000 metrů krychlových dřeva,“ dodává Ing. Holický.

— Například v rámci krajského inspektorátu České Budějovice, který je nejpostiženější oblastí, bylo do konce února vytěženo přibližně 250 000 m³ dřeva, což je 14 % celkové kalamity v daném regionu.

— Lesy ČR věří, že současně zvolené tempo umožní zlikvidovat většinu kalamity do konce června. Koordinace zpracování probíhá tak, aby nedošlo ke vzniku následné kůrovcové kalamity. Rychlá těžba je totiž nutná hlavně proto, aby se předešlo riziku rozšíření kůrovce. Zpracování v jednotlivých oblastech bude postupně dokončováno právě s ohledem na rozsah kalamity a riziko šíření kůrovce, tedy převážně od konce dubna do konce června. Úplná likvidace kalamity včetně následných prací bude trvat celý letošní rok.

Tomáš Vyšehrad

LESY ČR ZADALY NEJNUTNĚJŠÍ LESNÍ ČINNOSTI

— Lesy ČR zadaly nejnultnější lesní činnosti, tj. zalesňování a kladení lapáků. Zvolený postup vytvoří potřebnou stabilitu a zajistí přechod do běžného způsobu provádění komplexních lesnických činností.

— V rámci zalesňování (a s tím souvisejícím úklidem klestu a kladení lapáků) je nutné dodržení povinností dle lesního zákona, zejména § 31 odst. 6, a dále i agrotechnických lhůt. Lesy ČR proto musí zalesnit během měsíce března až května 2007.

— Zalesňování budou provádět podnikatelské subjekty na základě smlouvy o dílo nejen v oblastech postižených větrnou kalamitou, ale ve všech dalších oblastech. Při oslovení smluvního partnera využívají Lesy ČR postup podle zákona č. 137/2006 Sb., tj. formu jednacích řízení bez uveřejnění s maximálním zkrácením lhůt. Stanovená lhůta bude přiměřená, což u pěstebních činností bude možné dodržet. „Jiným způsobem nelze zahájení prací začátkem března stihnout. Pro Lesy ČR je důležité, aby dodržovaly zákon o veřejných zakázkách, ale pak hlavně i lesní zákon. Ten je podle mého názoru pro Lesy ČR daleko důležitější,“ říká Ing. Jiří Holický, pověřený výkonem funkce generálního ředitele Lesů ČR.

— Smlouvy byly uzavřeny na dobu určitou převážně do 31. 5. 2007. Osloven byl partner, který pracoval na územní jednotce do 31. 12. 2006. Partner musel při podpisu smlouvy o dílo splnit kvalifikační podmínky a mít dostatečnou kapacitu sazenic (svou nebo nasmouvanou). Pokud partner odmítl, byl osloven jiný, ale i ten musel splnit dané podmínky. Vyloučeny byly velmi nízké ceny a pak také podmínky, které byly neakceptovatelné pro partnery Lesů ČR.

— „Do konce března zahájíme kladení lapáků, a hlavně pak zalesňovací práce. Zvolená varianta jednacích řízení bez uveřejnění byla v současné situaci jedinou možnou, jak se vypořádat s úkoly, které byly třeba ihned řešit. Pokud bychom nekonali okamžitě, Lesy ČR by se vystavily sankcím dle lesního zákona,“ dodává Ing. Holický.

— Další činnosti a zadávání prací bude upřesněno v následujících termínech tak, aby byly zabezpečeny všechny činnosti v souladu s platnou legislativou.

Tomáš Vyšehrad

ZACHRAŇTE STROMY

— Český svaz ochránců přírody (ČSOP) kritizuje stav, který v posledních týdnech zapříčinil kácení stromů podél silnic. Podle vyjádření svazu jde často o nesmyslné kácení, při kterém není respektován zákon o ochraně přírody a krajiny. ČSOP navrhuje zákon přepracovat. Důvodem pro kácení by měl být pouze nevyhovující zdravotní stav stromů!

— Svaz připomíná, že v poslední době dochází k masivnímu a často bezdůvodnému kácení vzrostlých zdravých stromů kolem silnic. Jako důvod je přitom uváděn fakt, že stromy stojí příliš blízko vozovky. Investoři se však řídí jen silničním zákonem, nerespektují zákon o ochraně přírody a krajiny! V praxi to probíhá tak, že obešlou obec, na jejichž katastru se stromy nacházejí. Pokud obec do sedmi dnů nezareaguje, mohou kácet. Svaz proto žádá, aby zúčastněné resorty a organizace přijaly společný výklad zákona, kdy kácení dřevin rostoucích mimo les probíhá ve správním řízení podle zákona o ochraně přírody a krajiny. K problematice kácení dochází totiž nejen kolem silnic, ale i kolem železnic, inženýrských sítí ad.

Důvodem pro kácení dřevin kolem komunikací by měl napříště být pouze jejich nevyhovující zdravotní stav, např. prorůstání kořenů do vozovky, rozšiřování vozovky o další jízdní pruh apod.

— Svaz zásadně nesouhlasí s kácením celých stromořadí obvykle jen proto, že jsou potenciálním rizikem při případných dopravních nehodách! „Snahy o přesunutí“ stromové vegetace do větší vzdálenosti od vozovky považuje v praxi za nerealizovatelnou. Většinou jde o využití zemědělské půdy, kterou nejsou vlastníci ochotni obětovat pro tento účel. Svazem navrhovaná změna zákona by měla být závazná jak pro investory, tak pro orgány státní správy – obce.

— Český svaz ochránců přírody současně připomíná, že je nutné věnovat větší péči šetrné údržbě stromů rostoucích podél silnic. Tu by měly provádět odborné firmy pravidelně a tak, aby nedocházelo k necitlivým zásahům, např. k ořezání všech větví.

Podle ČSOP – 23. 3. 2007

Jan Brandejs

LS RYCHNOV CHOVATELSKÁ PŘEHLÍDKA TROJEJÍ SPÁRKATÉ ZVĚŘE

— Ve spolupráci s LČR, s. p., Lesní správou Jeseník, JLS, MS Šerák a ČMMS uspořádal Městský úřad Jeseník, OŽP, ve dnech 24. až 25. března 2007 chovatelskou přehlídku trojejí spárkaté zvěře za loveckou sezonu 2006.

— Vystaveným 100 trofejím jelenů, 258 trofejím srnců, 16 trofejím daňků, 24 trofejím muflonů a 201 trofejím černé zvěře vévodila trofej muflona, ohodnocená dne 23. 3. 2007 ve slovenských Levicích 252,50 body CIC, což je nejnovější světový rekord. Muflon byl uloven v oboře Černý kopec v Nýznerově.

— V režijní honitbě Klín a pronajatých honitbách Lesů ČR, Lesní správa Jeseník, bylo uloveno 40 jelenů (40 % z celkového počtu) a 37 srnců (14 % z celkové počtu).

— Na chovatelské přehlídce vystoupily po oba dny soubory loveckých trubačů LČR, LS Jeseník a LS Javorník, vystavoval zde své fotografie pořízené v honitbě Klín při lovu jelena u příležitosti dosažení 60 let věku ing. Jiří Lisník, revírník LS Jeseník.

— Výstavy využil také lesní pedagog ing. Petr Kučák pro setkání a besedu s dětmi ze základní školy v Bělé p. P.

— K úspěchu celé akce a uspokojení i nejnáročnějších návštěvníků přispěl nádherně vyzdobený sál, prodej mysliveckých doplňků, nepřetržitě promítání videokazet a výborný bufet. Třešničkou na dortu byl vydaný katalog vystavovaných trofejí. Všem zainteresovaným patří poděkování.

Ing. Jaromír Latner, CSc., lesní správce

PŘEJEZD ORLICKÝCH HOR

— Vstávám do zimního rána. Pravda, výška sněhové pokrývky sice moc únor na horách nepřipomíná, ale červánky na východě slibují krásný den. Začíná mě pohlcovat atmosféra posledních organizačních příprav a blížícího se závodu. Moc se na dnešek těším. Vyrazím směr Šerlich.

Masarykova chata

— Tady panuje mlha, námraza, opravdové zimní království. A už to začíná. Spousta známých i nových tváří – lesníci od Lesů České republiky, Janečků, Parishů, Kolowratů, Colloredo-Mansfeldů, z lesnických škol, akciových společností, soukromého sektoru a mnozí další. Otázky typu: „Jak namazat lyže? Co na sebe, nebude tam zima? Mám si vzít placatku? Kdo mi namaže?“ tradičně patří ke koloritu závodu.

Start

— Sedmasedmdesátileté pole lidíček se startovními čísly, za všeobecného jásotu přihlížejících, vyrazí do Orlického Záhoří. Čelo závodu ovládá dravé mládí.

Velká Deštná, srub horské služby

— Mladíci přestávají stačit starším a zkušenějším. Pro tým účetních výborná občerstvovací stanice.

Pěticestí

— Je rozhodnuto. Jako obvykle došlo na souboj generací, který, jako obvykle, prohrávám. Pro účetní další ideální občerstvení...

Sjezd do Záhoří

— Zmrzlý a tvrdý. Mnohým přivodil pád, modřiny, boule nebo prodloužené kouty na čele nachové barvy... Naštěstí nic vážného.

Cíl

— Projev mizerné zimy, posledních 200 metrů po trávě s běžkami

v rukou. Bezpočet unavených, ale veselých a usměvavých tváří.

— Gulášek, pivo, ocenění nejlepších a všech, kteří trasu zvládli v jakémkoli čase. Vždyť nejde o heroický výkon, ale o společenské setkání lesníků spojené se sportovním vyžitím. Družná zábava se právě rozjíždí...

— Nezapomeňte, příští rok jste do Orlických hor zváni i vy!

KATEGORIE:

muži

— M21 – 1977 a mladší:

Beran Jiří (LČR LS Rychnov)

0:56:32,0

— M31 – 1967–1976:

Záliš Zdeněk (CHKO Orlické hory)

1:06:47,0

— M41 – 1957–1966:

Václavek Tomáš (Armila Štenberk)

0:56:25,0

— M51 – 1947–1956:

Beran Jiří st. (Beran)

0:55:50,0 – nejrychlejší závodník

— M61 – 1946 a starší:

Zemánek Bohumil (KRNP)

1:18:18,0

ženy

— bez rozdílu věku:

Beranová Anna (Beran)

1:08:51,0

Jiří Beran

LESNÍCI A SPRACOVATELIA DREVA: „SME ODSÚDENÍ NA SPOLUPRÁCU.“

— Zváz spracovateľov dreva Slovenskej republiky (ZSD SR) spolu so štátnym podnikom LESY Slovenskej republiky pripravili informačnú kampaň, ktorou chcú prezentovať spoločné ciele. Dnes prezentovali jeden zo základných nástrojov kampane – informačný bulletin.

— „Sloganom kampane je heslo *Viac dreva do života – zabráňme klimatickým zmenám*,“ povedal prezident ZSD SR Ing. Igor Patráš, „pretože pokladáme za dôležité pripomenúť fakt, že plasty, táto zdanlivo kvalitná a lacná náhrada dreva, zaťažujú životné prostredie a preto je dobrým riešením vrátiť sa k drevu ako ku kvalitnému, ekologickému materiálu, ktorý je zároveň našou jedinou obnoviteľnou surovinou.“

— ZSD chce informačný bulletin predstaviť verejnosti zajtra, 6. marca, na otvorení medzinárodnej výstavy *Nábytok a bývanie* v pavilóne M3 v areáli výstaviska v Nitre. Súčasťou prezentácie bulletinu bude aj jeho uvedenie do života, ktoré vykonajú spoločne prezident ZSD Ing. Igor Patráš a generálny riaditeľ š.p. LESY SR doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD.

— „Rozhodnutie pripraviť spoločnú kampaň so Zväzom spracovateľov dreva je odzrkadlením našej snahy podporiť rozvoj vidieka aj takýmto spôsobom, teda podporou domácich spracovateľov dreva. Chceme, aby drevo zo slovenských lesov prinášalo prácu slovenským spracovateľom a v konečnom dôsledku tak podporiť ekonomiku Slovenska. Myslím, že sme odsúdení na spoluprácu,“ povedal na margo kampane generálny riaditeľ š. p. LESY SR doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD.

Dle TZ Lesů SR

javorničtí trubači hráli i papežovi

Rubrika Mezi námi je věnována kolegům, kteří mají nějakého zajímavého mimopracovního koníčka. Měli jsme tu fotografa, závodníka v jízdě kočárem, divadelníka, řezbáře, kynologa, sokolníka. Dnešní text se zavedeným zvyklostem do jisté míry vymyká. Není o jednom člověku, ale o souboru trubačů Lesní správy Javorník, a nejde o koníčka vyložené mimopracovního, protože členové souboru mají troubení tak trochu v popisu práce.

Improvizované vystoupení
v Polsku 2004 při poruše
zvukové aparatury.
Zleva: Jan Haška, Jindřich
Výmola, Patrik Haška.

Už samotný vznik javornického hudebního tělesa tomu napovídá. Částečně za něj může Velký rybník z rejižní honitby Černá voda. Rybníků je v honitbě několik, ale Velký rybník s množstvím ostrůvků a zátok je ideální pro chov kachen. Však jich tady správa vysazuje 3,5 tisíce ročně, z toho 70 procent se odloví. Lovy kachen jsou prostě v Javorníku velkou událostí. „Když někdy v roce 1982 nastoupil na tehdejší Lesní závod Javorník nový ředitel, chtěl dodat těm lovům co největší lesk,“ vzpomíná zástupce lesního správce Ing. Jan Haška. „A tak jsem dostal jako jeden z prémiových ukazatelů založení mysliveckého trubačského družstva z řad zaměstnanců. Už předtím jsme tady hráli na borlice, takže šlo v podstatě o to, přejít na lesní rohy. Dal jsem dohromady pár lidí, a protože potřebovali do party ještě někoho dalšího, začal jsem s nimi troubit také.“

ÚSPĚCHY PŘIŠLY BRZY

Soubor hrál ve složení Jan Haška, Jindřich Výmola, Zbyněk Kopecký a Günther Nitsche. Uměleckou vedoucí souboru se stala Renata Jeřábková. „K paní Jeřábkové jsme jezdili na konzultace, aby nás odborně vedla,“ říká Jan Haška. „Nakonec se do toho troubení zbláznila natolik, že začala troubit a jezdit na soutěže s námi.“ Současný vedoucí souboru, revírník Jindřich Výmola, to vidí jenom o trošičku jinak. „Jo, ale musel jsem ji dva roky přemlouvat,“ dodává s úsměvem.

— Ať tak, či tak, nástup souboru byl pozoruhodný. Hned na první soutěži v Boskovicích získal druhé místo z šestadvaceti souborů. „A to tenkrát nebylo první místo uděleno,“ doplnil informaci Jindřich Výmola. „Navíc jsme hráli sami chlapi, největší úspěchy jsme začali sklízet, když s námi začaly hrát ženské.“ Těmi ženami jsou myšleny již zmíněná Renata Jeřábková a Jarmila Mechová, která do souboru přišla poté, co odešli Zbyněk Kopecký s Güntherem Nitschem. A těmi úspěchy? „Na-

ším největším domácím úspěchem je určitě první místo v Mezinárodním mistrovství republiky trubačů,“ shodují se Haška s Výmola. „Pořádala ho Českomoravská myslivecká jednota s Klubem mysliveckých trubačů a konalo se v červnu roku 2000 v Praze v letohrádku Hvězda.“

HRÁLI I PAPEŽOVI

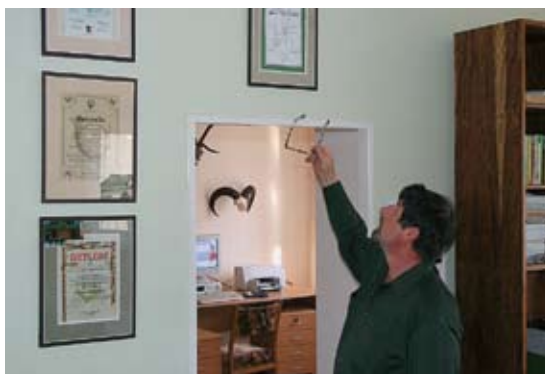
Oba pánové se shodli i na největším zahraničním úspěchu. Tím byla cesta do Vatikánu o Vánocích roku 1999, kdy hráli i samotnému papežovi Janu Pavlu II. „Tehdy Česká republika zajišťovala pro Vatikán vánoční strom,“ vzpomíná Jan Haška. „Pod vedením dr. Petra Vacka ho doprovázelo dalších devět trubačů z celé republiky. Vybráni jsme byli my čtyři, tři trubači z Přerova, jeden z Mělníka a jedna trubačka z Jirkova v severních Čechách. Hráli jsme na audienci u papeže, troubili jsme mši ve Svatopetrském chrámu, koncertovali jsme i na známém náměstí Svatého Petra a druhý den i v Římě v kostele Svatého Kříže. Byl zde přítomen i prezident Václav Havel a byly to nezapomenutelné zážitky.“

— Zvláštní vzpomínka na Vatikán má Jindřich Výmola. „Když procházel papež při audienci naším špalírem, otřel se mi o břicho,“ dává revírník k lepšímu historku v poněkud nadsazené podobě. „Doma jsem se k tomu přiznal, a pak jsem téměř nemohl vycházet z domu, protože se každý chtěl toho místa dotknout.“

NEZBYTNÁ TROŠKA TEORIE

Existují už sice lesní rohy, které se dají „překlápět“ z ladění B do ladění Es, ale javorničtí používají klasické nástroje – lesnice v B ladění a tzv. invenční rohy laděné v Es. Jde vlastně o předchůdce novodobých lesních rohů, v nichž se tóny vytvářejí za pomoci mechaniky. Na lesnice a invenční rohy se hraje v „aliquótách“, nealiquótní tóny se tvoří metodou krytí, tj. zakrýváním korpusu rukou. „Starou hudbu v interiérech hrajeme v Es, venku lépe znějí B laděné lesnice,“ vysvětluje rozdíl mezi oběma nástroji Jan Haška.

— Je docela s podivem, že v éře moderních mechanických „flíghorn“ se skladby pro přirozené lesní rohy stále hrají. Javorničtí jich z paměti dokážou zahrát více než osmdesát. A občas se jim to velmi hodí. „V roce 2004 jsme hráli v Polsku u příležitosti 80. výročí polských státních lesů,“ popisuje jednu příhodu Jindřich Výmola. „V průběhu mše, sloužené pod širým nebem, vyhořela zvuková aparatura, a tak nás pořadatelé požádali, abychom hráli, dokud nezajistí nápravu. Asi měli strach, že se jim lidi rozutečou. Hráli jsme bez jakékoliv přípravy tři čtvrtě hodiny z paměti a nikdo neodešel. Lidem se to moc líbilo.“

1
2 3

1 Výlov Velkého rybníka, 2005. Zleva: Patrik Haška, Jindřich Výmola.

2 První soutěž v Boskovicích – 2. místo z 26 souborů. Zleva: Jan Haška, Jindřich Výmola, Renata Jeřábková, Zbyněk Kopecký, Günther Nitsche.

3 Jindřich Výmola s nejceněnějšími diplomy.

OD KOLÉBKY PO RAKEV

Před nějakým časem se javornický soubor rozdělil. Jarmila Mechová odešla a Renata Jeřábková založila nový soubor na Lesní správě Jeseník. K oběma pánům se přidal syn Jana Hašky, bohem nadaný muzikant Patrik, a soubor pokračuje dál. „Zkoušíme jednou týdně,“ říká Jindřich Výmola. „Ale když se chystáme na soutěž nebo do zahraničí, tak se scházíme čtyřikrát až pětkrát týdně.“ Sám, ač absolvent LŠU na hornu, doma cvičí každý den. „A bere to poctivě,“ směje se lesní správce Ing. Pavel Hájek. „Tak poctivě, že jeho sousedi ze čtyřbytovky žádají slevu na nájmu.“ Revírník Výmola se naoko durdí, ale pak zcela vážně říká: „Bez Pavla bychom se nikdy nedostali tam, kde jsme. Je naším velkým příznivcem a pomáhá nám, jak se dá.“

— Javorníční trubači jsou na roztrhání. Přednostně troubí na všech akcích pořádaných lesní správou a LČR. Jde především o početné hony na divoké kachny, dále o natláčky na divočáky i jelení zvěř, předávání úlomků při doprovázení mysliveckých hostů, kynologické akce, sportovní střelby, poslední leče, pasování, plesy (odehráli například 10 z 11 Plesů LČR včetně toho

letošního), hubertské mše (každoročně se zúčastňují těch nejvýznamnějších – v Kuksu a v Hejnicích), hrají při životních jubileích, na svatbách i při pohřbech myslivců. Lze říci, že doprovázejí své kolegy a spoluobčany od kolébky až po rakev.

NEJSME KONKURENTI, JSME SPOJENCI

Dalo by se čekat, že si javornický a jesenický soubor budou konkurovat. Ale opak je pravda. „Máme toho troubení tolik, že si navzájem spíš pomáháme,“ říká Jindřich Výmola. „A když jedeme do zahraničí soutěžit, tak se dokonce spojujeme. V cizině je totiž podmínkou, že soubor musí mít nejméně šest členů. A to nemáme ani my, ani oni. Tak soutěžíme jako jedno těleso.“

— Trubači z Javorníku sjezdili hodný kus světa. Reprezentovali LČR a Česko ve Slovinsku, v Rakousku, Dánsku, Švýcarsku, Itálii, Slovensku, pravidelně hrají v Polsku. O každém z těchto výjezdů by se dal napsat samostatný článek. Zajímavá zkušenost je čeká i letos. „My často hrajeme s Řádem svatého Huberta,“ říká Jindřich Výmola. „Na podzim s nimi jedeme do Belgie. Budeme hrát mši přímo v kapli, kde je svatý Hubert, patron myslivců, pohřben. Už se na to těšíme.“

Jaroslav Jonáš

obhospodařování lesa dle zásad Pro Silva a FSC

Přírodě blízké obhospodařování lesa je vyšší stupeň trvale udržitelného hospodaření. Moderní evropské lesnictví sleduje tento strategický cíl: víceúčelovost a biodiverzitu lesa s cílem zaručení trvalosti existence lesa s přirozenou věkovou a druhovou skladbou, strukturou a texturou k všestrannému prospěchu společnosti při zachování jeho ekonomických, ekologických, genetických, sociálních a environmentálních funkcí.

STRATEGIE

Po exploataci lesních porostů v historické době vlivem zemědělské kolonizace, vlivem výroby dřevěného uhlí, stavebního a palivového dříví přišla v posledních dvě stě letech doba cílevědomého obhospodařování lesa s trvale udržitelným pasečným hospodářstvím a s teorií trvalého výnosu z lesa motivovaného výhradně ekonomicky. Na sklonku 19. století někteří lesníci poznali zhoubnost teorie výnosu a pěstování monokultur a poukazovali na pozitivní aspekty pěstování smíšených lesů. V první polovině 20. století jsou známy pokusy o změnu hospodaření v lesích, ale v širším měřítku se neprosadily. Lesní hospodářství nekompromisně trvalo na svázání lesa do věkových tříd, jako by nešlo o složitý živý ekosystém, ale o „ku-kuřičné pole“.

— Až od 70. let došlo v západní Evropě k myšlenkovému posunu. U nás v ČSSR došlo k posunu také, ale ve smyslu exploatačního, monokulturního obhospodařování lesa s chovem rohaté a parohaté zvěře v lesích a s katastrofální zátěží přírody vlivem průmyslových emisí. To se neblaze projevilo v následujících letech v odumírání lesa a ve fyzické nestabilitě jehličnatých monokultur, degradaci a acidifikaci půd a nárůstu hnilob. Uvážíme-li, jakými politickými, ekonomickými a pěstebními směry v obhospodařování lesů prošly dnešní mytné porosty za posledních 100 let své existence – tmavá seč, holoseče, zákaz holosečí, podrostní hospodářství, velkoplošné holoseče, probírkové způsoby, emise, škody zvěří, vláhové deficity a následné biotické a abiotické kalamity –, nemůžeme se divit, že většina současných lesů a lesní půdy je taková, jaká je – nestabilní, degradovaná a vzdálená přirozeným lesním ekosystémům.

— Rok 1989 přinesl politickou změnu v ČR, ale i v evropském lesnictví. V té době vzniklo hnutí Pro Silva Europa, jehož česká odnož pod jménem Pro Silva Bohemica poté vznikla i v ČR. Pro Silva definuje lesní hospodářství jako strategii optimalizace trvalého lesa, ochrany jeho všestranné diverzity a jeho obhospodařování tak, aby lesy mohly v plném rozsahu plnit funkce, které na ně společnost klade. **Klíčem k tomu je maximální možné využití tvůrčích sil přírody a s tím spojená minimalizace nákladů jako nutnost pro udržení konkurenceschopnosti lesního hospodářství.** Zásady nového systému hospodaření v lesích se opírají o tyto atributy:

- zavedení trvale udržitelného hospodaření lesa přírodě blízkými způsoby ve smyslu hnutí Pro Silva při důsledném zohlednění všech jeho funkcí,

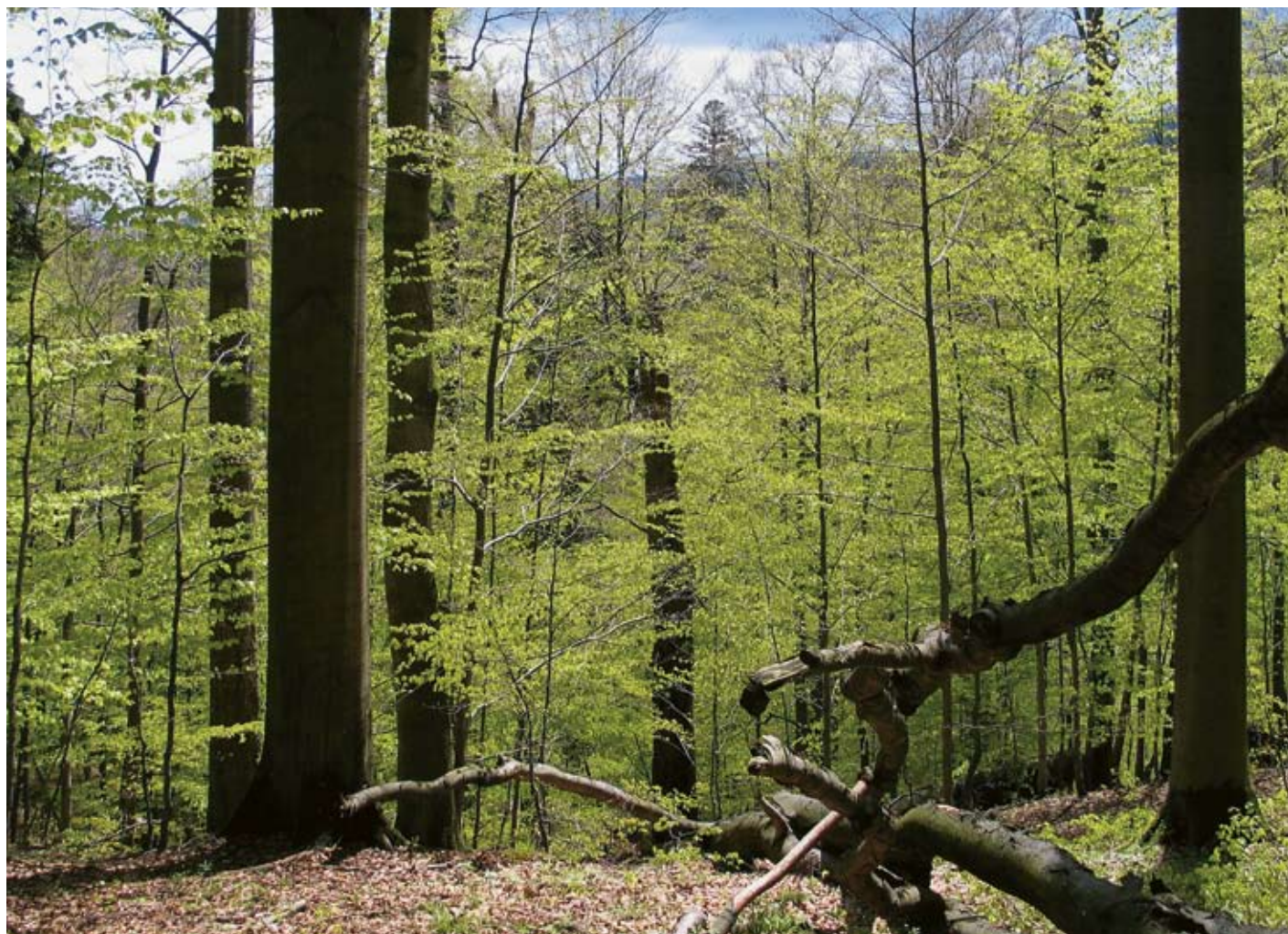
- opuštění pojmu „normální les“ a zavedení nového způsobu hospodářské úpravy lesa kontrolními metodami lépe odpovídajícími nové strategii hospodaření, a to aspoň na části porostní plochy lesních majetků.

Změna modelu středoevropského lesního hospodářství – přechod k modelu lesa přírodě blízkého – vytváří předpoklady pro plné uplatnění ekologického, ekonomického a sociálního obhospodařování lesa i pod hrozbou globálních změn klimatu. Cílem je omezení biotických škůdců, různých kalamit a kvantitativní a kvalitativní zvýšení produkce lesa. Hlavními úkoly ekologické obnovy našich lesů jsou:

- využívání přírodních procesů – tzv. biologické automatizace, snižování energetických vkladů, kvantitativní a kvalitativní zvyšování produkce dřeva a ostatních lesních produktů,
- ekologické metody meliorace lesních půd, hospodaření s vláhou, využívání přípravných dřevin, zvyšování úživnosti lesního prostředí pro zoocenózu,
- zvyšování biodiverzity lesa přirozenou druhovou skladbou, různověkostí, strukturou a texturou lesa, využíváním sukcesních stadií, doupných stromů, mrtvého dřeva, diferencovaného hospodaření v některých biotopech (lesní rašeliniště, prameniště, mokřady, suchá a suťová stanoviště, pařeziny apod.), a tím zajištění větší adaptability ke změnám klimatu.

Aktuálním úkolem je přestavba lesa do stavu, který bude lépe odpovídat víceúčelovým požadavkům kladeným na les v evropském regionu. Nezbytnou podmínkou pro zavedení nové strategie obhospodařování lesa je změna v přístupech lesnického školství, HÚL a lesnické veřejnosti.

— Stanovené strategické cíle přírodě blízkého hospodaření – les „trvale plně tvořivý“ – Dauerwald – pravděpodobně nelze plně uskutečnit, jestliže používaná plánovací metoda vychází z matematického modelu lesa věkových tříd. Přesto však lze, za určitých podmínek, zařídit a obhospodařovat les směřující ke strukturovanému lesu i v lese věkových tříd. **Přitom se neusiluje o dosažení klasického výběrného lesa.** Nový přístup vkládá odpovědnost za vývoj lesa a přírody tam, kde má být – do rukou lesního hospodáře, odborně angažovaného, se zájmem o problém a odpovědného za pracovní metody ekologické obnovy lesního hospodářství.

NÁSTIN PĚSTEBNÍCH DOPORUČENÍ K OBHOSPODAŘOVÁNÍ LESA PŘÍRODĚ BLÍZKÝM ZPŮSOBEM

Jak vybrat soubor porostů pro obhospodařování přírodě blízkým způsobem?

— V první řadě lze doporučit lesníkovi, který se rozhodne zkoušet obhospodařovat část jemu svěřeného lesního revíru přírodě blízkým způsobem, aby navštívil přirozený les v některé z přírodních rezervací nebo prales, nacházející se v podobných přírodních podmínkách, jako je jeho revír. Zde by měl odpozorovat chování stromů a všeho živého v jednotlivých vývojových stádiích a v struktuře a textuře lesa. Za druhé by se měl seznámit s dostupnou literaturou osvětlující ekologické pěstební postupy.

— Je zřejmé, že ze dne na den nezměníme plánování z lesa věkových tříd na nový způsob zařízení. Proto bychom měli začít hospodařit „ekologicky“ na malé ploše revíru. Vybíráme porosty nebo soubor porostů o velikosti od 20 do 50 ha, ve vyšších lesních vegetačních stupních i více, kde budeme zkoušet a současně se učit. Tyto soubory porostů či skupinu volných porostů lze zařídit provozní inventarizací v rámci LHP jako samostatný hospodářský soubor (vývojový typ lesa). Předně vybíráme genové základny a porosty s přirozenou druhovou skladbou, strukturou a texturou, nebo se jí blíží, která odpovídá danému stanovišti a strategickému cíli. Protože takovýchto porostů bude málo, můžeme využívat i monokulturní smrkové, příp. borové porosty, u kterých plánujeme druhovou přeměnu, a dále můžeme zařazovat porosty s účastí jedle a autochtonní porosty v 8. lvs.

— V lesních revírech, které jsou dlouhodobě obhospodařované podrobným hospodářstvím s již existujícím podrostem, tak říkajíc „podrobně rozpracované“, snáze můžeme přejít k obhospodařování lesa přírodě blízkým způsobem na celém revíru. Zde bude záležet na angažovanosti a umu výkonného lesního hospodáře, jak si poradí s těžebními požadavky s etátem vypočteným podle „normálního lesa“. Po přechodnou dobu, než se nám podaří plně přejít na obhospodařování lesa přírodě blízkým způsobem, což může trvat řádově několik desetiletí, neobejdeme se bez umístění části těžeb do mytních porostů i holosečně. Holoseče by ale neměly být větší než 0,5 ha. Bude se jednat o porosty s nižším zakmeněním než 7, porosty rozvrácené dřívějšími kalamitami, rozpadající se porosty celoplošně poškozené ohryzem a loupáním zvěří, václavkou, zabuřenělé, porosty fenotypové kategorie D. Část vypočteného etátu můžeme naplnit zvýšenou předmytní těžbou úrovněmi zásahy, obkácením cest a zahájením obnovy v mladších porostech po předešlém povolení orgánem státní správy lesů.

Cílem není vytvořit výběrný les, i když k němu může za jistých okolností dojít. Výhledově se sníží náklady na úklid klestu, zalesňování, ochranu a výchovu porostů a naopak zvýšením kvality dříví budou i vyšší výnosy. Částečné a dočasné zvýšení nákladů na těžební činnost vynahradí úspory v pěstební činnosti a těžba stromů s vyšším hodnotovým přírůstkem. Později zvýšením průměrné hmotnosti těžných stromů by měly klesat náklady na těžbu a soustředování dříví.

— Nelze zakrýt, že **základním předpokladem pro přestavbu porostů k přírodě blízkým ekosystémům je kontinuálně probíhající přirozená obnova odvislá od přírodě blízkých stavů býložravé zvěře**. Za přijatelný lze považovat takový stav zvěře, kdy počet poškozených jedinců na ploše v porovnání s kontrolní plochou není vyšší než 10 %. Toho lze dosáhnout změnou plánování lovu, který by měl vycházet z míry poškození všech cílových druhů dřevin zmlazení a výsadby a ne z iluzorního sčítání zvěře a tzv. normovaných stavů. Kde se nepodaří docílit tohoto stavu mysliveckým obhospodařováním zvěře, nezbude nic jiného, než celou vybranou plochu oplotit stabilním plotem.

Jak připravit mladý porost k obhospodařování přírodě blízkým způsobem?

— Většinou půjde o výchovu prořezávkami v porostech vzniklých na holinách buď předčasným odcloněním přirozeného zmlazení, domýtnou sečí nebo umělou obnovou. V prvním případě bude ve smrkových a jedlových nárostech, kdy je do nich ještě „vidět shora“, nejvhodnější z pěstebního, pracovního i genetického důvodu provést indiferentní výběr schematickým zásahem – výřezem 2 m pruhů s ponecháním 2 m pruhů bez zásahu, případně s jejich příčným zředěním. V přirozeně vzniklých nárostech pod porostem, a to u všech druhů dřevin, prořezávky zatím neprovádíme a první pěstební zásahy omezíme pouze na výřez poškozených stromků po těžbě a odstranění zjevně netvárných jedinců.

Výchovnou práci zde přenecháme na přírodě samé autoredukci, kterou podpoří stín stromů z vrchní etáže. — V uměle založených smrkových nebo modřínových mlazinách se provede rozvolnění stromků na 2 m spon s ponecháním případného smrkového či jiného zmlazení mezi stromky a s podporou všech životaschopných listnatých dřevin.

— V uměle založených jedlových mlazinách uvolníme ve 4–5 m sponu vybrané kvalitní jedličky, šetříme předrůstavé výchovné dřeviny (zvláště cenné jsou borovice, ale i klen, jeřáb, bříza apod.) a zbylé plochy si nevěšíme. U vybraných jedliček sledujeme udržení hluboké koruny s menším ohledem na kvalitu dřeva.

— V listnatých, předčasně odkácených zmlazeních a uměle založených kulturách omezíme zásah na výřez obrostlíků a předrostků. Pro vypěstování kvalitního listnatého sortimentu, zvláště u uměle založených kultur, se neobejdeme bez umělého tvarování vybraných jedinců v cca 4m sponu vyvětvením. V mezernatých listnatých nárostech před zapojením je také vhodná doba k obohacení druhové skladby zaváděním stabilizačních a ekonomických dřevin, jako je modřín, třešeň, jilm, douglaska, ale i smrk.

— V monokulturních mladých smrčinách je možné a úspěšné upravit druhovou skladbu tak, že pro plánovanou účast melioračních dřevin – bk, lp, jv, kl, omezeně i jd – vytyčíme na vhodných místech skupinky o velikosti do 5 arů o celkové ploše odpovídající požadovanému zastoupení MZD. Zde seřízneme smrčky na jeden až dva zelené přesleny a do jejich biologické ochrany přisadíme MZD. Tímto zpožděným zalesněním položíme základ alespoň k částečně různorodému a různověkému lesu a k vytvoření vnitřních porostních plášťů na obvodu každé takové skupinky pro zvýšení odolnosti porostu proti větru.

Jak připravit probírkový porost k obhospodařování přírodě blízkým způsobem?

— V mladých listnatých nebo smíšených porostech s jehličnany postupujeme zpočátku silným negativním výběrem. Výchovou usilujeme o vytvoření porostního pláště a životaschopného podružného porostu pěstebními zásahy, tzn. s omezením až vyloučením podúrovňového zásahu. Většinou půjde o listnaté porosty, které podružný porost přímo vyžadují. Nejen pro zvýšení jakosti dřeva hlavního porostu, ale i s ohledem na jeho budoucí obnovu nebo druhovou přeměnu.

— I ve stejnověkových mladých smrčinách můžeme již ve stádiu tyčkoviny pozorovat výraznou tloušťkovou a výškovou diferenciaci jednotlivých stromů. První a dal-

šími probírkami tuto diferenciaci budeme výchovou podporovat za současného šetření všech přimíšených dřevin. V první řadě to znamená **opuštění podúrovňové probírky**. Z podúrovně neodstraňujeme v podstatě žádné stromy, i když jsou odumřelé, pokud neohrožují ochranu lesa před škůdci. Ty odstraníme až při dalším plánovaném výchovném zásahu. Probírkou usilujeme o strukturalizaci porostu, aby se zvýšila odolnost porostu proti sněhu a námraze. Vybereme v přibližném 6m sponu nadúrovňové, úrovňové jednotlivé nebo dva až tři vedle sebe blízko rostoucí zdravé stromy, které vhodným způsobem označíme. Tyto stromy úrovňovým zásahem uvolníme odstraněním jednoho až dvou tisících stromů. Pro snazší orientaci při prvním a dalším zásahu a k produkci kvalitního dřeva je vhodné až nutné tyto stromy uměle vyvětvit do výše nejméně 8 m, lépe až do 12 m. Vyvětvujeme při výčetní tloušťce 10 až 15 cm. U smrku se bude jednat o cca 250–300 stromů na ha. Pokud v porostu rostou přirozeně vzniklé hustší hloučky (skupinky) několika stromů, uvolníme je po jejich obvodu, vnitřku hloučku si nevíšmáme. Takovouto **kombinací strukturální a skupinové probírky** pokračujeme přibližně do 70 let věku porostu, kdy v porostu zůstane cca 300 úrovňových stromů s hlubokou korunou min. do poloviny délky kmene, s příznivým štíhlostním koeficientem – jako tzv. C1-stromy, a dalších cca 300 vrůstavých nebo podúrovňových, ale životaschopných stromů – jako tzv. C2-stromy. V té době bude porost rozvolněný se sníženým zakmeněním, s nižším těžištěm jednotlivých stromů a porostu jako celku, a tím odolnější proti větru.

— V borových tyčkovinách a tyčovinách postupujeme rovněž úrovňovým zásahem protežováním stromů s pyramidálními korunami a šetřením přimíšené břízy a dalších listnáčů. Ve 100 letech zde bude rozestup úrovňových stromů cca 8 m v celkovém počtu cca 150–200 ks/ha.

— V jedlových tyčkovinách usilujeme silným úrovňo-

vých zásahem u vybraných jedinců v cca 8 až 10m rozestupu o zachování velké koruny – hluboké minimálně do poloviny výšky kmene, raději hlouběji, s menším ohledem na kvalitu dřeva. Podúrovňových stromů mezi stromy cílovými si nevšímáme.

— Listnaté porosty vychováváme Schadelinovou probírkou tak, aby v 60–70 letech byl rozestup cílových stromů okolo 8–10 m a byly schopné reagovat na světlostní přírůst pozdějším zásahem. Stále udržujeme funkční podružný porost, který má nyní za úkol ochranu půdy před zabuřeněním, když výchovnou a ochrannou funkci již splnil. Některé stromy z podružného porostu můžeme využít k druhové přeměně porostu.

Kdy začít s výběrovou těžbou v dospívajících porostech?

— Přibližně ve věku porostu 70 let, kdy ve smrkovém porostu, vychovávaném strukturální a skupinovou probírkou, zůstalo celkem cca 600 stromů, těžíme přibližně v 5letém intervalu zralé C1-stromy s výstupňovaným hodnotovým přírůstem po předchozím odstranění nemocných, netvárných a poškozených, a to v přibližném množství odpovídajícím běžnému přírůstu za periodu, tzn. cca 20 stromů v objemu cca 50 m³.

Skupiny dvou až tří vedle sebe rostoucích stromů zatím netěžíme, necháváme je růst do doby, až dorostou do cílové tloušťky, a pak je těžíme současně. Některé zralé, vysoce kvalitní stromy s hlubokou korunou a příznivým štíhlostním koeficientem předržujeme k produkci cenných sortimentů. To vše přispívá ke zvýšení odolnosti porostu proti škodám větrem. Touto opakující se těžbou zralých stromů v cca pětiletých intervalech indukujeme přirozenou obnovu hlavní dřeviny smrku. **Přitom usilujeme o co nejdelší udržení porostu ve stavu odpovídajícímu stádiu „dorůstání“ v přirozených lesích a zamezení jeho přechodu do stádia „optima“.** Struktura porostu podobná stádiu „dorůstání“ nám i v případě kalamity dává naději, že nedojde k plošnému rozvrácení celého lesního ekosystému tak, jak to známe v současných porostech.

— V počátcích těžby zralých stromů je ještě možné vnášet chybějící meliorační a zpevňující dřeviny. Nejříve usilujeme o zajištění odpovídajícího podílu jedle a buku na jim vhodná mikrostaniště. Obě tyto dřeviny je možné sázet v hloučcích o několika jedincích do biologické ochrany smrkového zmlazení a nižším světelným požitkem je upřednostňovat před smrkem, který je bude chránit před zvěří a vytvářet příznivé mikroklima. Bude-li clona mateřského porostu po jistou delší dobu dostatečně silná, smrk bude pomalu chřadnout a ustupovat. Bez ohledu na vznikající přirozené zmlazení hlavní dřeviny smrku po ploše budeme v porostech

s plánovanou výběrovou sečí dále pokračovat zralostním výběrem **jen ve výši periodního běžného přírůstu** (přibližně). Takto prodloužíme dobu těžby a účast mateřských stromů na reprodukci a zároveň dobu stínění podrostu a tím jeho autoregulace (přirozené prořezávání a vyvětřování) nejméně o 50 let. Za tuto dobu část zmlazených nebo vysazených stromků doroste pod koruny hlavního porostu, který zatím zralostním výběrem značně prořídne. Za ideální je možno označit stav, kdy po skácení posledních stromů mateřského porostu zůstane na ploše cca 300 ks/ha C1-stromů a 300 ks/ha C2-stromů nové generace z bezprobírkového procesu, resp. za minimálních výchovných zásahů.

— Ve fragmentech jedlových porostů se snažíme o převod na výběrný les. V borových porostech usilujeme o světlostní přírůst a těžbu zralých stromů také provádíme až po dosažení cílové tloušťky výběrem tří až pěti ve skupince rostoucích zralých stromů. I tato těžba směřuje k indukcii borového zmlazení a k vnášení dosud chybějících MZD. **Borovice je zvláště vhodná ochranná a výchovná dřevina pro jedli.**

— V dospívajících listnatých porostech rovněž usilujeme o světlostní přírůst cílových stromů. Po dosažení požadované tloušťky těžíme 2–3 zralé stromy vedle sebe, a po maloplošném odstranění podružného porostu indukujeme přirozenou obnovu. Tu brzy neuvolňujeme, ale necháme ji růst do korunové mezery s využitím autoredukce do doby, než zmlazené nebo vysazené stromky dorostou až pod koruny hlavního porostu.

Jak postupovat v porostech, které přechází do obnovní třídy a byly vychovávány podúrovňově?

— Předně je důležité: v tomto věku již nevybíráme tzv. cílové stromy, které bychom záměrně uvolňovali. Smrk je v tomto stáří ve stejnověkovém porostu rostoucím na holině již za kulminací výškového přírůstu, a proto není schopen výrazně prodloužit korunu. Přesto uvolněné stromy zvětšují svůj asimilační aparát alespoň do stran a projevují tloušťkový přírůst, někdy dokonce nemalý. To má za následek zvětšování hmoty stromů, hodnotového přírůstu a zlepšování jejich štíhlostního koeficientu. Máme-li v těchto porostech již dostatek stromů s požadovanou dimenzí, po předchozím odstranění nemocných a netvárných **zahájíme těžbu zralostním výběrem ve výši běžného periodního přírůstu.** Tím uvolníme sousední úrovňové stromy, které rovněž těžíme až po dosažení cílové tloušťky. Zvláště si všímáme dvojic až trojic přibližně stejně silných, vedle sebe rostoucích stromů (tzv. blíženců), které necháváme růst do doby, kdy dosáhly společně cílové tloušťky, a těžíme je najednou. Tyto stromy (blíženci) jsou zvláště důležité

pro zvýšení stability porostu jako celku. Vrstvavých a podúrovňových tenčích stromů si zatím nevšímáme a necháváme je dorůst do cílové tloušťky nebo je těžíme až na konec.

— V porostech, které nebyly vychovávány strukturní a skupinovou probírkou a ani úrovnovou probírkou, jsou naše těžební možnosti bez rizik abiotických i biotických škod značně omezeny. Tyto porosty, které přechází nebo dospěly do obnovní třídy, lze obnovovat buď standardními podrostními obnovními sečemi o malé ploše do 0,10 ha (kotlíky), clonnou sečí nebo náseky nepravidelných tvarů, ale často již s jistým rizikem následných škod větrem. Clonně provedené kotlíky a okrajové či pruhové seče využijeme pro podsadby jedle a buku a v jejich okrajích usilujeme o zmlazení dřevin mateřského porostu. Vyhýbáme se rozšiřování těchto sečí odkácením a nastupující obnovu nebo podsadbu uvolňujeme „zevnitř porostu“ těžbou zralých stromů.

— V dospělém porostu dosud vychovávaném standardním způsobem se často objeví přirozené smrkové zmlazení nestejného věku a výškového vzrůstu v kuželích. To vítáme, ale snad v žádném případě nebudeme zmlazení „uvolňovat“. Jednorázové domýcení porostu s vyšší hektarovou zásobou nad nárůstem „při výši po kolena nebo do pasu“ většinou končí nevratným poškozením nárůstu, navíc s ekologickými a ekonomickými škodami. Pokračujeme těžbou zralých stromů nízké intenzity, a tím zachováváme horní etáž nad nárůstem co nejdéle, aby se uplatnila autoredukce zmlazení a přirozené vyvívání. Obnovní doba v těchto porostech by neměla být kratší než 40 roků. Za ideální stav k domýcení mateřského porostu je možno označit stav, kdy počet životaschopných stromků různých výšek v nárůstu je takový, že zaručí existenci následujícího porostu v bezprobírkovém procesu, tj. přibližný počet 300 ks/ha – výhledových C1-stromů a 300 ks/ha jako stromy C2.

Jak založit různověký, smíšený les na úmyslné nebo kalamitní holině?

— V přírodě blíže obhospodařovaných lesích považujeme velkou holinu nad 0,5 ha za spíše výjimečný jev. Ale některé porosty jsme nuceni obnovit holosečně, a to nejlépe do výměry ne větší než 0,5 ha, a kalamity nám mohou přivodit holinu větších výměr i ve vybraném bloku porostů. Při obnově holin nesmíme zapomínat na genetické vlastnosti většiny hospodářských dřevin, totiž že to jsou dřeviny klimaxové. Vyžadují v mládí pomalý růst v ochraně mateřského nebo přípravného porostu. Zvláště je to zřejmé u jedle, buku, ale i smrku je klimaxová dřevina. Ostatní dřeviny, jako kl, jv, lp, jl, db, jsou dřevinami středního typu. K dřevinám pionýrským se

řadí i borovice (s výjimkou náhorní varianty) a modřín, jejichž vlastnosti jsou vítány při zdolávání holin.

— Cílem založení nového lesa na holině by mělo být založení různověkého a smíšeného lesa odpovídajícího danému stanovišti. Umělou sadbou založíme hloučky až skupiny modřinu a borovice, v ochraně podél stěny mateřského porostu můžeme zalesnit dřevinami středního typu nebo i bukem. Zbylou plochu ponecháme spontánnímu zalesnění anemochorními a zoochorními dřevinami většinou pionýrského typu. Přípravné porosty přiměřeně vychováváme a v okamžiku dosažení jejich biologické funkce očekáváme nálet cílových dřevin nebo je uměle doplníme sadbou, případně sítí (jv, kl, db). Dosud neobnovené části plochy osázíme podle stanoviště smrkem s některou meliorační dřevinou v řadách s olší, jeřábem. Účast MZD zajistíme v požadovaném zastoupení buď sadbou pod přípravné porosty, nebo dvojsadbou smrku s bukem, klenem nebo borovicí s břízou k případné pozdější podsadbě jedle. Je zřejmé, že tento postup si vyžádá souhlas orgánu státní správy lesů s odkladem zajištění kultur. Část přípravných dřevin sklízíme po dosažení zajímavé zpeněžitelnosti jejich sortimentů, tzn. po 50 i více letech.

ZÁVĚR

Výběrové hospodaření můžeme spatřovat již při toulavé seči praktikované od počátků využívání lesních produktů. Bohužel, tehdejší toulavou sečí se netěžilo jen to, co přirostlo, ale těžby se zvrhly do devastačních rozměrů. To samozřejmě přineslo pro lesy katastrofu. Trvalost lesa byla zajištěna výsadbou borových a smrkových monokultur. A tak je možno říci, že v té době došlo k renesanci lesnictví, k zachování lesa. Nevědělo se, jaké to přinese těžkosti v dalších generacích lesa. Dnes, na počátku 21. století, již nejde při využívání lesa jen o zajištění trvalé produkce dřeva, ale se stupněm poznání o plnění ostatních funkcí a jeho užitků. Praktická realizace přírodě blízkého obhospodařování lesa je zatím založena na dobrovolnosti a je možná jen tam, kde je pochopení, kde se chce a kde se to umí. Cesta ke smíšenému, různověkému a vertikálně i horizontálně členěnému lesu bude během na dlouhou trať. Vyžádá si úpravy některých současných právních předpisů, důslednou regulaci zvěře, vstřícnější přístup lesnické veřejnosti, výzkumu, lesnického školství atd.

— Přišel čas, kdy se nám ztratila cesta přírody, a tak bychom se s myšlenkou prof. Konšela měli vrátit v lesnictví zpět k přírodě a lesy obhospodařovat na biologickém základě.

Jan Metz, Chlum u Třeboně, 10. 2. 2007

**Jedinečnost okamžiku
(ze soutěže Pohledy do přírody),
foto Michal Badošek**

houser je věrný své partnerce

Husa velká patří k tažným ptákům. Na našich rybnících se objevuje již koncem února nebo v březnu. Po přiletu, který probíhá v obrovských hejnech, obsazují již spárování partneri hnízdiště. Husy pohlavně dospívají až koncem druhého roku svého života a vytvářejí pak páry s pevným, několik let trvajícím svazkem.

Mladí ptáci se toku a rozmnožování aktivně účastní až jako tříletí a starší. V té době se houseri snaží získat partnerky, a proto o ně svádějí drobné souboje.

— Hnízdo staví samice většinou na nepřístupném místě. Někdy je ukryto uprostřed vegetace ve vodním porostu, v rákosí nebo vrbov. Často může být i na ostrůvcích, kde není bujná vegetace, ale jde o velmi klidné místo. V případě, že je sedící samice často vyrušována, tak snůšku opustí. O zahřívání vajec se stará jen husa, houser ji nestřídá, ale po celou dobu, která trvá asi 28 dní, bedlivě sedící družku střeží. V případě hrozícího nebezpečí samici varuje, nebo začne hnízdo sám bránit. Nebojácně odhání od hnízda každého vetřelce. Často se postaví na odpor i větším tvorům, než je on sám. Po vylíhnutí mláďat se stále drží pohromadě s celou rodinou.

— Mláďata se po oschnutí druhý den vydávají na vodní hladinu, kde se učí oštipovat křehké části vodních rostlin. Celá husí rodinka pak také vychází z vody na břeh, kde spásají mladou travu. Houser má vždy úlohu bedlivého strážce. V případě nějakého nebezpečí chrání housata ostrážitá husa, houser se snaží nepřátele odlákat. Takto mají rozdělené úkoly.

— Uzavřené svazky divokých husí jsou trvalé a velmi emotivní. V případě, že je jeden z partnerů v nesnázích, tak se mu druhý snaží pomoci. Často můžeme toto

chování mezi husami pozorovat. Sám jsem byl svědkem toho, kdy se odehrál v životě husí rodiny případ, který měl za následek ztrátu partnera.

— V Zahájí v jižních Čechách měli v zajetí husí pár, který se volně pohyboval v rozlehlé zahradě. Aby husy neodletěly, tak byly kloubkované. Jednou chtěli filmaři půjčit jednu z husí pro svůj film, a tak se houser odchytil a uzavřel opodál do klece, aby potom mohl být snadno uložen do přepravní bedny a odvezen. Pár byl od sebe vzdálen asi 60 metrů a oddělen budovou vysoké stodoly. Po celou dobu odloučení se stále jeden druhému ozýval. Toto „násilné“ odloučení trvalo celý den a noc. Druhý den si filmaři přijeli pro potenciálního herce. Majitel housera odchytil a odnášel k autu, kde byla přepravní bedna. Houser žalostně naříkal a bylo slyšet i husu, která také vydávala zvláštní hlas. Najednou houser prudce zaškubal křídly a sklonil svůj dlouhý krk s hlavou bezvládně dolů. Věřte nebo ne, houser byl mrtev. Později se zjistilo, že mu puklo srdce, zřejmě ze stresu, který na něho působil, že přichází o partnerku, protože se její žalostné volání začalo vzdalovat.

— Na podzim odlétají divoké husy do teplejších krajín v okolí Středozemního moře, aby tam přečkaly nepřízeň zimy a opět se v jarním období k nám vrátily a znovu usadily na svá hnízdiště, kterým jsou věrné.

Jaromír Zumr sen., foto autor

LČR pomáhají ohroženým druhům

Vzácné lesní dřeviny

Co je vzácné a ohrožené? Z pohledu člověka je to něco, čeho je málo a co mizí. U lesních dřevin většinou chápeme vzácnost jako jejich sporadický výskyt a ohroženost spojujeme s postupným zánikem, obtížnou a problematickou reprodukcí. V krajině, která je dlouhá staletí intenzivně využívaná, může být vzácná přirozeně se vyvíjející druhová skladba nebo pokročilé stádium sukcese i u rozšířených druhů.

U hospodářsky významných dřevin je často vzácný jejich autochtonní původ. V početných populacích vysokohorských smrků na Šumavě, borovic v západních Čechách nebo buků na Křivoklátsku je obtížné najít podle fenotypových znaků několik desítek mimořádně hodnotných jedinců reprezentujících cenný genofond. Stejně vzácní jsou i odolní jedinci smrku v imisních oblastech Krušných hor nebo zbytky borovic na Děčínském Sněžníku. Umělými zásahy holosečného charakteru vytváříme nepříznivé podmínky pro klimaxové spektrum populace. Tříděním sazenic ve školkách, podle dynamiky růstu, ještě zvyrazňujeme náš negativní vliv na původní genofond.

SPORADICKÝ VÝSKYT

Jiný pohled je na vzácné dřeviny s omezeným, jednotlivě vtroušeným výskytem, který je pro ně přirozený (např. jeřáb břek, třešeň ptačí). Tyto dřeviny nejvíc redukuje změna druhové skladby, která zásadně mění původní prostředí v nové, ve kterém se nevyskytují nebo nedokáží odolat konkurenčnímu tlaku jiných dřevin. V obnov-

ním cíli se s nimi často ani nepočítá (např. v zakládaných borových monokulturách).

— Některé vzácné dřeviny rostou na lokalitách, které člověk může jen obtížně využít (např. horské bažinaté oblasti s borovicí blatkou). Mohlo by se předpokládat, zvláště jsou-li to rezervace, že budou mít nerušený vývoj. Přesto jsme v roce 1990 zaznamenali na jedné lokalitě v západních Čechách s přirozeným výskytem blatky a smrku vykácený a v metrech srovnaný smrk. Horlivý úředník orgánu ochrany přírody dal smrk vykácet, aby „zachránil“ blatku. Ta po tisíce roků člověkem nevnímaném soupeření se smrkem náhle potřebovala, podle úředníka, pomoci.

— Mezi vzácné dřeviny řadíme i jedli bělokory, která v době nedávno minulé zaujímala až 20 % porostní výměry většinou ve smíšených porostech nebo skupinách a z různých, částečně neznámých příčin se její zastoupení snížilo až na prahové minimum 0,5 %. V současné době ji ale neřadíme mezi ohrožené dřeviny, protože v posledních deseti letech pravidelně fruktifikuje i v oblastech s minimálním rozšířením. Podíl sazenic jedle při umělé obnově v zájmové oblasti se blíží 3 % z celkového množství použitých sazenic a má stále vzrůstající tendenci.

— Patří sem i jilmy, které jsou decimovány grafíózou (ale např. ve vyšších nadmořských výškách Krušných hor, vystavených ještě imisím, této chorobě odolaly, v nižších chráněných údolích uhynuly), nebo tisy, které rostou na obtížně přístupných stráních u Berounky s malou perspektivou přirozené obnovy především v důsledku škod zvěří.

— Obecně lze konstatovat, že každá přírodní oblast má své vzácné a ohrožené druhy dřevin, záleží jenom na úhlu pohledu, z kterého se na danou problematiku díváme.

KONCEPČNÍ ŘEŠENÍ

Lesy ČR, s. p., jako jediná hospodářská organizace v České republice, řeší zachování a reprodukci genových zdrojů koncepčně.

— Podnik vyčlenil čtyři specialisty pro genofond k zajištění koncepce. V té jsou, mimo jiné, vyjmenované i ohrožené a kriticky ohrožené populace lesních dřevin na území celé republiky, stanovené priority a naznačeny cíle a postupy vedoucí ke zlepšení současného stavu. Řešené úkoly musí být podporované a zajištěné po odborné i ekonomické stránce. To je dosaženo organizační strukturou a schválením koncepce, platné na deset let (a po nich znovu aktualizované), vedením podniku.

Náhorní varianta borovice
lesní na revíru Pila, LS Teplá,
výběrový strom 38 m vysoký

1
2 3

1 Extrémní lokalita
Pramenáč na LS Litvínov
s uhynulou břízou

2 Plodící ramet lípy
malolisté v semenném
sadu na LS Stříbro

3 Plodící ramet jeřábu břeku

GENOVÉ ZÁKLADNY

V oblasti západních, severních a části středních Čech jsou u Lesů ČR vyhlášeny genové základny na 48 lokalitách o výměře 22 350 ha pro dřeviny běžně rozšířené, jako jsou smrky, borovice, modříny, duby, buky, tak i pro dřeviny vzácnější, jako jedle, jilmy, blatky, kleny, mléče, jasany a další. Hlavním hospodářským způsobem v genových základnách je podrovní způsob hospodaření s důrazem na přirozenou obnovu. V genových základnách se samozřejmě přirozeně obnovují i vzácné dřeviny, pro které genová základna vyhlášena není.

VÝBĚR POROSTŮ

Při obnovách lesních hospodářských plánů jsou vyhledávány nejkvalitnější porosty jako zdroj semen. Klademe důraz i na dřeviny zastoupené v porostech minimálně jedním procentem, které splňují kritéria pro uznání jako zdroj reprodukčního materiálu. V seznamech uznaných

porostů tak najdeme vzácně i břeky, tisy, jilmy. Minimálním výměřám uznané dřeviny ale odpovídají i malé sběry semen.

RODIČOVSKÉ STROMY, KLONY

Jednotlivé stromy vyhledáváme jako klony a rodičovské stromy (dříve výběrové stromy) především pro pozdější zakládání semenných sadů. Je to mravenčí práce, která vyžaduje součinnost odborného vedení s maximální zainteresovaností lesních správ. Při výběru jedinců upřednostňujeme kvalitativní znaky. Vyhýbáme se zjevným genetickým vadám a snažíme se podchytit variabilitu hodnotného genofundu. V posledních letech byly uznány tyto výběrové stromy v přírodních lesních oblastech:

1 Krušné hory	46 jedinců borovice blatky, 69 jilmů horských, 3 jilmy habrolisté
6 Západočeská pahorkatina	18 lip malolistých
8 Křivoklátsko a Český kras	31 lip malolistých, 55 jeřábů břeku, 63 jedinců třešně ptačí
11 Český les	15 lip malolistých
17 Polabí	7 jilmů habrolistých, 18 lip malolistých
19 Lužická pískovcová vrchovina	78 jedinců náhorní varianty borovice lesní

SEMENNÉ SADY

Z některých výše uvedených výběrových stromů byly založeny semenné sady na:

LS Stříbro	lípa malolistá	57 klonů	259 rametů	1,5 ha
LS Křivoklát	jeřáb břek	50 klonů	160 rametů	0,78 ha
LS Litvínov	jilm horský	70 klonů	304 rametů	1,3 ha
LS Kraslice	borovice blatka	46 klonů	256 rametů	0,36 ha
LS Děčín	borovice lesní	78 klonů	488 rametů	1,5 ha
LS Lužná	třešeň ptačí	56 klonů	195 rametů	1,13 ha

Vyjmenované sady jsou uznané nebo čekáme na vypracování odborného posudku. První kvetení a úrody semen v těchto sadech naznačují, že se nemusíme obávat o nedostatek kvalitního reprodukčního materiálu pro umělou obnovu.

PŘIROZENÁ OBNOVA A DALŠÍ POSTUPY

Přirozená obnova se vyskytuje i u vzácných, jednotlivě vtroušených dřevin, ale pravděpodobně nepovede k vět-

šímu zvýšení jejich zastoupení v porostech. Především poškozování náletů zvěří a obtížná ochrana rozptýlených jedinců jsou limitujícím faktorem přirozené obnovy v jinak příznivých podmínkách.

— Pro zvýšení zastoupení vzácných dřevin je rozhodující obnova umělá. V oblasti, která potřebuje v současné době okolo 16 milionů kusů sazenic ročně, tvoří vzácně se vyskytující dřeviny minimální množství. Například třešně ptačí ročně sázíme do 5 tisíc jedinců, jilmů do 10 tisíc, břeků maximálně 1 tisíc kusů.

— Pěstování vzácných dřevin v malých počtech a jednotlivá výsadba jsou organizačně a ekonomicky náročné. Už jen se stratifikací semen a s pěstováním jsou malé zkušenosti a pro několik desítek jedinců se nevyplácí cestou omylů je získat. Prospěšná bude proto specializace některých pěstitelů na vybrané druhy dřevin, záruka odběru výpěstků a koordinace uplatnění výpěstků na územním celku s podobnými půdami a orografickými podmínkami. Stále se přehlíží místo pěstování sazenic, které by mělo být co nejpřirozenější, odpovídající podmínkám budoucí výsadby.

— Hledat cesty a vyměňovat si zkušenosti je nutné i v technice obnovy. U některých dřevin je možná sít, která vyžaduje specifickou přípravu.

— U jedle bělokore jsou nejlepší výsledky se sítí ve zředěných borových nebo modřínových porostech. Méně příznivé jsou výsledky sítí ve smrkových a v bukových porostech. Neosvědčily se ani plnosíje jedle, naopak dobré výsledky jsou se řádkovou a s hnězdovou sítí, kde

je snadné potlačit vliv buřeně. S uspokojivými výsledky se dají přesazovat i vyzvednuté nálety jedle. Potvrdil to pokus na extrémní lokalitě Blatenského vrchu v Krušných horách.

— Škody zvěří jsou často rozhodující. Výsadby jednotlivé nebo skupinové je třeba dělat v oplocených plochách, nebo využít pro zvěř atraktivní dřeviny k odlákání jejich pozornosti. Na zkušební ploše Pramenáč v Krušných horách několik jedinců *Pinus contorta* upoutalo na sebe pozornost zvěře tak výrazně, že v poškozené oplocence dalších deset druhů dřevin zůstalo bez povšimnutí. V tomto případě nebyla upřednostněna vzácnost, protože všechny druhy byly ve stejném počtu, ale atraktivnost.

— Výsadba odrostků, to je další možná cesta k jednotlivé příměsi vzácných dřevin v dřívě založené kultuře nebo pro obohacení náletů. Bohužel se neubráníme deformaci nebo podříznutí kořenového systému.

— U náhorní varianty borovice lesní byl před více lety řešen problém (KAŇÁK K.), jak dosáhnout umělé směsi se smrkem, která je pro tuto borovici typická. Doporučena byla výsadba třech řad smrku a jedné borovice. Po dvaceti letech se vytvořila velmi perspektivní směs, kterou ale místní revírník zase převedl na borovou monokulturu, aby „zachránil“ borovici.

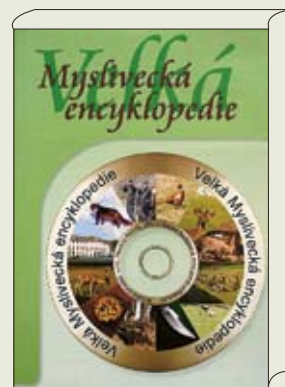
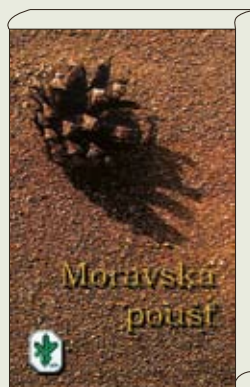
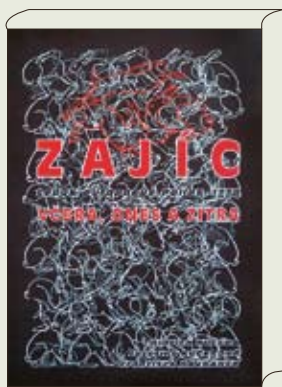
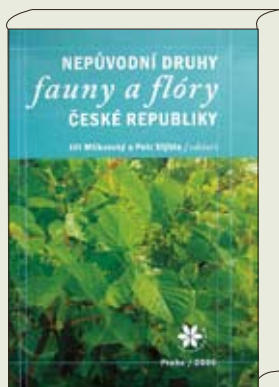
— Je mnoho postupů, jak zachovat a rozšířit vzácně se vyskytující dřeviny v porostech, všechno stojí na nápadu a zájmu lidí myšlenku převést ve skutek.

1 2

1 Šetrný výstup pomocí horolezecké techniky (smyčky) na výběrový strom lípy malolisté, PR Diana

2 Perspektivní řízkovanec odolného krušnohorského smrku na lokalitě Pramenáč, LS Litvínov

nové odborné publikace a knihy z oboru lesnictví a příbuzných oborů

SEZNAM REGISTROVANÝCH PŘÍPRAVKŮ NA OCHRANU LESA 2007

Milan Švestka a kolektiv

— Seznam registrovaných přípravků na ochranu lesa je základní normou upravující používání pesticidů v lesním hospodářství, kterou z pověření Ministerstva zemědělství ČR zpracovává Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Jíloviště-Strnady. Seznam obsahuje základní údaje o přípravcích registrovaných pro použití v lesích k datu uzávěrky tohoto vydání, tj. k 12. 1. 2007, a povolených k uvádění na trh a používání. Poskytuje nejzákladnější informace pro bezpečný způsob zacházení s přípravky. Seznam však rozsahem informací nenahrazuje jednotlivá vydaná rozhodnutí Státní rostlinolékařské správy o registraci přípravků a rovněž nenahrazuje návod k používání přípravků. Vydaly Ministerstvo zemědělství, Lesnická práce, s. r. o., a Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, 2007, jako přílohu časopisu Lesnická práce č. 3/2007, přiděleno technické knihovně LČR HK

NEPŮVODNÍ DRUHY FAUNY A FLÓRY ČESKÉ REPUBLIKY

editoři: Jiří Mikovský a Petr Stýblo

— Publikace je výsledkem projektu „Nepůvodní druhy ve fauně a flóře

České republiky: vyhodnocení stavu, prognóza vývoje se zvláštním zřetelem na možná rizika dopadu dlouhodobých změn na biodiverzitu, výzkum a definování strategie managementu“, který realizoval Český svaz ochránců přírody v letech 2004–2006. Na zpracování se podílelo 75 autorů v úzké návaznosti na aktivity Národního muzea. Publikace má encyklopedický charakter a obsáhle popisuje několik stovek druhů, které se zejména přičiněním člověka dostaly na naše území a zakotvily zde. Je členěna do sedmi základních oddílů. První je věnován úvodu, přehledu terminologie a definicím. Oddíl druhý popisuje nižší rostliny – odděleně zelené řasy, houby, mechy a lišejníky. Další oddíl pojednává o vyšších rostlinách, jeden oddíl je věnován bezobratlým a pátý pak obratlovcům. Šestý oddíl se stručně zabývá tím, odkud se k nám dostaly nepůvodní druhy, a dále významem nepůvodních druhů. Poslední oddíl publikace obsahuje adresy autorů a rejstřík.

Vyd. Český svaz ochránců přírody, Praha, 2006, darováno technické knihovně LČR HK

ZAJÍC LEPUS EUROPAEUS PALLAS, 1778 VČERA, DNES A ZÍTŘA

Oldřich Kučera, Jozefína Kučerová, František Havránek

— K opakovanému zpracování dané problematiky vedla autory skuteč-

nost, že předcházející publikace „Umělý chov zajíců“, „Zajíc v přírodě a chov v zajetí“, „Zajíc – rukověť pro začínající chovatele zajíců“ byly v krátkém čase po úspěšném přijetí mysliveckou veřejností zcela rozembrány a přes setrvalý zájem o tyto publikace nebylo možné uskutečnit ani v jednom případě jejich dotisk. Současná publikace byla doplněna o některé nové nebo méně známé skutečnosti. Knižní zpracování dané problematiky je zaměřeno do oblasti vědeckopopulární, aby v ní laik i odborník našel to, co od ní očekává. Vyd. SILVESTRIS, Uhlířské Janovice, 2006, zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK

VIDEOKAZETY:

NEŽ ZAŠUMÍ LES

— Státní podnik Lesy ČR má jako strategický cíl hospodařit v lesích přírodě blízkým způsobem s maximálním využitím původních genových zdrojů lesních dřevin při respektování přírodních podmínek jednotlivých stanovišť. Tento záměr zajišťuje les, který je schopen nejlépe poskytnout všechny mimoprodukční funkce při maximální produkci obnovitelné suroviny – dřeva. Realizace tohoto cíle je objasněna se zřetelem na širokou laickou veřejnost, které je určen tento videoprogram.

Vyrobil SKYFILM – ekologické audiovizuální centrum Prostějov, 1997

FASANENJAGD IN KONOPIŠTĚ (Hon na bažanty v Konopišti)

— Videonámek, který zve formou propagačního materiálu lovecké hosty na Lesní závod LČR Konopiště. Pro LČR, s. p., Lesní závod Konopiště, vyrobila TV AURA, 1998

PŘÍRODĚ BLÍZKÉ HOSPODAŘENÍ V LESÍCH CHKO KŘIVOKLÁTSKO

— Dokument natočený z iniciativy Ministerstva zemědělství ČR, Praha, a Lesů České republiky, s. p. – Oblastního inspektorátu Křivoklátsko a Lesní správy Křivoklátsko. Vydala FONTIS, s. r. o., Praha, 2000

DEM ECHO DES WALDES NACH / ECHOES OF THE FOREST (Za ozvěnami lesa)

— Pozvánka do demonstračních objektů Lesů ČR, s. p. (v německém a anglickém jazyce):

— LZ Židlochovice – revitalizace vodního režimu lužního lesa, LZ Boubín a LS Nové Hradky – vzorové hospodaření v horském lese, LS Hluboká nad Vltavou – soulad mezi genovou základnou a oborním chovem zvěře, LS Červený Hrádek – podrostní forma přeměny porostů náhradních dřevin, SZ Týniště nad Orlicí – luštění, skládování a předosevní příprava semen lesních dřevin, LS Luhačovice – přirozené bukové hospodářství.

Pro LČR, s. p., vyrobil SKYFILM – ekologické

audiovizuální centrum Prostějov, 2000, česká verze tohoto dokumentu je v technické knihovně k dispozici již od roku 2000

PAMĚŤ STROMŮ /I./.

DOKUMENTÁRNÍ CYKLUS: DÍL 1–8

PAMĚŤ STROMŮ /II./.

DOKUMENTÁRNÍ CYKLUS: DÍL 9–16

— Dokumentární cyklus na dvou videokazetách obsahuje následující díly: 1. Stromy se na nás dívají, 2. Pražské památné stromy, 3. Slovanská lípa kontra germánský dub, 4. Stromy žijí s lidmi, 5. Stromy a boje, 6. Stromy nad hladinou, 7. Žižkovy stromy, 8. Stromy královské, 9. Stromy osobností, 10. Stromy u hradů a zámků, 11. Stromy umělců, 12. Stromy u klášterů a poutních míst, 13. Nejen duby, buky a lípy, 14. Stromy pohádek a tajemných sil, 15. Stromy s „NEJ“, 16. Film o cyklu Paměť stromů. Vyrobita Česká televize, a. s., ve spolupráci s Lesy České republiky, s. p., 2002

MORAVSKÁ POUŠŤ

— Pouště nepatří v naší zemi mezi obvyklé jevy. Historie Moravské země však jednu takovou zná. Na jejím vzniku se podílela příroda i člověk. Příroda tím, že v chladných obdobích čtvrtohor vytvořila na pravém břehu řeky Moravy mocné vrstvy váťých písků. Člověk pak tím, že v historické době neuváženým hospodařením zničil v krajině kolem Bzence lesy, které na těchto píscích vyrostly. Obnažením písčité půdy vznikla neúrodná pustina, na níž nezřídka docházelo k písečným bouřím. I když se svou rozlohou několika čtverečních kilometrů nemohla srovnávat se skutečnými pouštěmi, zapsala se natrvalo do historie tohoto kraje. Její zalesnění v první polovině 19. století je spojeno se jménem lesníka Jana Bedřicha Bechtela. Ani dnešní borové lesy nedokázaly zcela vytlačit pustinu, která se dosud připomíná alespoň malými fragmenty bezlesých území. Právě na nich dnes přezívá unikátní flóra a fauna váťých písků. Vyrobit Zdeněk Kučera ve spolupráci s LČR, s. p., 2003

CD-ROM:

VELKÁ MYSLIVECKÁ ENCYKLOPEDIE

— Multimediální CD-ROM s odborným i populárním textem, velkým množstvím barevných fotografií, perokreseb, videoosekvencí, hlasů zvěře, ukázek loveckých signálů atd. je čtvrtou, zatím nejobsáhlejší verzí Myslivecké encyklopedie na CD, kterou se kolektiv autorů pod vedením doc. ing. Vladimíra Hanzala, CSc., rozhodl nazvat Velkou. V elektro-

nické publikaci nalezne čtenář širokou škálu informací počínaje přehledem všech savců a ptáků, které lze u nás potkat, přes metodu výpočtu jejich metabolické velikosti až po radu, jak postupovat při řešení škody způsobené zvěří. I nadále se autoři drželi osvědčené struktury a členění, takže zájemci o získání myslivecké kvalifikace, počínaje prvním loveckým lístkem přes zkoušky pro myslivecké hospodáře až po vyšší odborné myslivecké zkoušky,

zde naleznou vše potřebné k úspěšnému absolutoriu. Je zde ale také řada prohlubujících informací, například honiteb naleznou v kapitole věnované péči o zvěř důležité informace pro racionální příkrmování zvěře a o rizikách vyplývajících z nevhodných metod péče o zvěř. Zároveň zde také mohou nalézt informace o možnostech, jak společně s vlastníky honebních pozemků využívat dotačních možností při péči o krajinu a zlepšování život-

ního prostředí především drobné zvěře. Pro zájemce o vybudování oborů autoři aktualizovali Typizační směrnici pro budování obor formou Metodického návodu doplněného o technické nákresy. Zcela nová je kapitola věnovaná sokolnictví. Vše je doplněno bohatým obrazovým materiálem, jehož množství bylo limitováno kapacitou CD nosiče. Vyd. nakladatelství GRAND, s. r. o., České Budějovice, 2006 zakoupeno v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy

aktualizace platných norem

IVO ŠLESINGER

V měsíci březnu došlo k aktualizaci těchto norem:

Nové normy

ČSN EN 1991-3 (730035) Zatížení konstrukcí – 2.2007
ČSN EN 1998-4 (730036) Navrhování konstrukcí odolných proti zemětřesení – 2.2007
ČSN EN 1998-6 (730036) Navrhování konstrukcí odolných proti zemětřesení – 2.2007
ČSN EN 1364-3 (730853) Zkoušení požární odolnosti nenosných prvků – 2.2007
ČSN EN 14488-6 (731304) Zkoušení stříkaného betonu – 2.2007
ČSN EN 1806 (734203) Komíny – 2.2007
ČSN EN 1994-2 (736210) Navrhování sprážených ocelobetonových konstrukcí – 2.2007
ČSN EN 14969 (736358) Železniční aplikace – 2.2007
ČSN EN 736360-2 (736360) Konstrukční a geometrické uspořádání koleje železničních drah a její prostorová poloha – 2.2007
ČSN EN 14718 (755467) Vliv organických materiálů na vodu určenou k lidské spotřebě – 2.2007
ČSN EN 14671 (758019) Charakterizace kalů – 2.2007
ČSN EN 14701-2 (758061) Charakterizace kalů – 2.2007
ČSN EN 14701-3 (758061) Charakterizace kalů – 2.2007

Opravy a změny norem

ČSN EN 12390-1 (731302) Zkoušení ztvrdlého betonu – Oprava 1
ČSN EN 12390-5 (731303) Zkoušení betonu v konstrukcích – Oprava 1
ČSN EN 12390-6 (731303) Zkoušení betonu v konstrukcích – Oprava 1
ČSN EN 12390-7 (731303) Zkoušení betonu v konstrukcích – Oprava 1
ČSN EN 13481-1 (736370) Železniční aplikace – Změna A1
ČSN EN 13481-2 (736370) Železniční aplikace – Změna A1
ČSN EN 13481-3 (736370) Železniční aplikace – Změna A1
ČSN EN 13481-4 (736370) Železniční aplikace – Změna A1
ČSN EN 13481-5 (736370) Železniční aplikace – Změna A1
ČSN EN 13146-8 (736375) Železniční aplikace – Změna A1
ČSN EN 13146-4 (736375) Železniční aplikace – Změna A1
ČSN EN 13481-7 (736370) Železniční aplikace – Změna A1
ČSN EN 13384-1 (734206) Komíny – Oprava 1
ČSN EN 1857 (734208) Komíny – Oprava 1
ČSN EN 1771 (732144) Výrobky a systémy pro ochranu a opravy betonových konstrukcí – Oprava 1
ČSN EN 1504-10 (732101) Výrobky a systémy pro ochranu a opravy betonových konstrukcí – Oprava 1
Seznam všech platných norem (pouze výše zmíněných vybraných řad) je na intranetu v sekci Archiv LČR – program sgArchiv IW – sekce normy.

Odebírané řady

01 09 Environmentální management
48 Lesnictví
49 Průmysl dřevozpracující
73 Navrhování a provádění staveb
75 Vodní hospodářství
Odvětvové technické normy
TNV 75 Vodní hospodářství
TNO 83 Odpadové hospodářství

recenze

PRVNÍ KNIHA O LESNICTVÍ Z ROKU 1793

Václav Eliáš Lenhart, Zkušené naučení k velmi potřebnému již za našich časů osetí lesův, ku kterémuž ještě jiná velmi užitečná naučení o povinnostech myslivce lesův dle zkušenosti dokonale hledícího přidána jsou. Lenhartův originální text pro tisk připravil Ing. Ctirad Rakušan. Účelová publikace. Vydaly LF České zemědělské univerzity v Praze a Školní lesní podnik ČZU, ÚHÚL Brandýs n. L., FF Univerzity Karlovy v roce 2003. 148 stran. ISBN 80-213-1026-X.

První, kdo pro adepty lesnictví napsal odbornou knihu česky, byl v počátcích českého národního obrození (1700–1848) inspektor liechtensteinských lesů v Čechách, černokostelecký lesmistr Václav Eliáš Lenhart (1744–1806). Vydal ji v roce 1793 vytištěnou v neznámé tiskárně v Praze v německo-české verzi. Kniha má formát malé osmerky, je vytištěna švabachem a její celkový rozsah je 260 stran. Skládá se ze dvou částí, z nichž německá zaujímá strany 1 až 132, česká 133 až 260. Obsah obou částí je shodný. Kniha je sestavena v otázkách a odpovědích. Skládá se ze čtyř samostatných oddílů, z nichž nejobsáhlejší je věnován pěstování lesů. Pojednává o šestnácti hlavních dřevinách, o nichž uvádí hlavní biologické údaje. Vysvětluje, jak se luští semena jehličnanů, zjišťuje jejich klíčivost a zvlášť zdůrazňuje význam správného uskladnění osiva. Před sítí je důležitá příprava půdy. O sadbě se kniha zmiňuje pouze okrajově. V další části nabádá k používání semene domácího původu a známé jakosti. V kapitole o ochraně lesa uvádí škodlivost hrabání lesního steliva, lesní pastvy a oklešťkového hospodářství. Stručná zmínka je o lesních požárech a houbových chorobách. K lesní těžbě autor připomíná, že kmenové dříví se má podkládat a oloupat, aby se nezneškodnotilo, a nejpozději do dubna vyvézt z lesa. Přednost dává

pasekům před tehdy nejrozšířenější sečí toulavou.

Nejstručnější je třetí část knihy, popisující odhad hmoty a jakosti stromu a určení sortimentů, jež se mají z něho vyrobit. Lenhart doporučoval obchodovat jen s vytěženým dřívím a odmítal, jak tehdy bylo obvyklé, prodávat stromy nastojato. Poslední části knihy je heslovitý kalendářní přehled lesnickovy práce v jednotlivých měsících. Tolik Ing. Ctirad Rakušan (tamtéž s. 124), který Lenhartův originální text připravil pro tisk. Na novočeském vydání knihy spolupracovali bohemisté Prof. PhDr. Alexandr Stich, CSc., a Jan Hon, kteří napsali studie, slovníček a ediční poznámku.

Význam této edice spočívá v tom, že máme nyní v nezkráceném podání po více jak 210 letech přesný a úplný text první české knihy o pěstování lesů v pečlivém a kritickém novočeském vydání včetně zasvěcených komentářů ke knize i pojednání o autorovi. Knihu vytiskl ÚHÚL v Brandýse nad Labem v roce 2003. Je splacen dluh k poznání historie českého lesnictví a pěstování lesů z konce 18. století, kdy se české lesnictví formovalo na odborném základě.

PhDr. JIŘÍ UHLÍŘ

V Jaroměři 4. března 2007

ŽIVOT A DÍLO ING. EDUARDA PRŮŠI

Sborník referátů ze semináře Život a dílo Ing. Eduarda Průši, CSc., k jeho nedožitým 85. narozeninám 17. 10. 2006 pořádaného Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem a Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Fakultou lesnickou a environmentální, v zámku Kostelec nad Černými lesy. Sborník vydaly ÚHÚL Brandýs n. L. a ČZU, FLE v Praze v únoru 2007. Formát A5. 76 stránek. 17 obr. ISBN 80-213-1597-0, ČZU v Praze, 2006 + 1 CD + 1 DVD Vzpomínka

na Ing. Eduarda Průši, CSc. Náklad 250 výtisků.

Seminář inicioval Prof. RNDr. Stanislav Vacek, DrSc., a Doc. Ing. Jiří Viewegh, CSc., z FLE ČZU Praha a Ing. Jiří Smejkal z ÚHÚL, pobočka Jablonec n. N.

Sborník o 76 stranách formátu A5 s CD, 17 obr., grafy a tabulkami obsahuje celkem 16 referátů 13 autorů, převážně z ÚHÚL, ČZU, výzkumných ústavů a praxe. Sborník editovali Ing. Jana Navrátilová a Ing. Jiří Smejkal. Jeho závěr tvoří cenná bibliografie 58 publikovaných prací Ing. Ed. Průši, CSc., z let 1962 až 2001 z počítače J. Smejkal, který připojil též stať o velmi významném Průšově fotografickém archivu.

Sborník mapuje život a dílo Ing. Eduarda Průši, CSc. (*27. 7. 1921 Pálčice, † 28. 2. 2002 Praha), významného českého lesnického odborníka, jednoho ze zakladatelů české lesnické typologie, propagátora diferencovaného lesního hospodaření na typologických základech a propagátora jemnějších a přírodě bližších hospodářských způsobů, zakladatele monitoringu pralesovitých rezervací, významného spisovatele odborných monografií, například *České a moravské pralesy*, jež vyšly německy v roce 1985, a *Pěstování lesů na typologických základech*, vydané v roce 2001 vydavatelstvím Lesnická práce v Kostelci n. Č. I. s CD-ROM. Zde charakterizoval 138 souborů lesních typů a zpracoval pro ně diferencovaná hospodářská opatření. Je to moderní učebnice pěstování lesů, v níž Ing. Průša shrnul své celoživotní zkušenosti. Kniha je doplněna elektronickým nosičem CD – ROM se 2360 pečlivě vybranými fotografiemi z jeho bohatého archivu.

Odborníci z ÚHÚL i FLE ČZU nejenže zde těží z jeho bohatého odkazu, ale snaží se na něj podnětně a smyslu- plně navázat, inspirovat se, aplikovat a dále odkaz Ing. Ed. Průši rozvíjet v lesnické teorii i praxi. Lesničtí pěstitelé i typologové budou moci díky pochopení paní Ing. Alexandry

Průšové, věrné a obětavé manželky i spolutvůrkyně, čerpat z unikátního a velmi bohatého archivu fotografií i barevných diapositivů tohoto úspěšného profesionálního fotografa-dokumentaristy, jehož celoživotním koníčkem bylo právě fotografování.

Recenzovaný sborník je dokladem nejen pocty, ale i úcty k celoživotnímu dílu významného českého lesníka, pěstitele i typologa a znalce českomoravských pralesů, CSc., přísného, kritického a náročného k sobě i druhým, velmi čestného a charakterního a nesmírně pracovitěho muže, od jehož úmrtí právě koncem února 2007 už uplynulo pět let. Sympatické je, že má své žáky a následovníky, i když bohužel nebyl činný jako vysokoškolský pedagog. Přesto čeští lesníci díky iniciativě FLE ČZU (zejména Prof. RNDr. St. Vacka, DrSc.) vzdali hold Ing. Průšovi též odhalením pískovcového pomníku v porostech posázavského smrku v lesích Školního lesního podniku v Kostelci nad Černými lesy v říjnu 2006 a tím rozšířili Slavín českých lesníků v tomto regionu FLE.

PhDr. JIŘÍ UHLÍŘ

V Jaroměři 3. března 2007

zelené schránky

1

Vážení, včera večer jsem opět viděl a slyšel rozhovor s šéfem Hlubocké lesní, a. s., p. M. Balákem. Chtěl bych se Vás (především tiskového mluvčího) zeptat, jak dlouho bude ještě trvat očerňování LČR z úst jednoho z těch, kteří se více či méně přímo podíleli na zmanipulování výběrových řízení 1. a 2. kola. Je notoricky známo, že exministr Palas s panem Slówikem v zádech udělali vše proto, aby si na zmiňovaných výběrových řízeních namastili kapsu především jejich kamarádi. Podle zveřejněných výsledků výběrovek si každý mohl udělat obrázek, s čím (ceny) to tenkrát vyhráli. Bylo to tak okaté, že dokonce i státní dozor musel zasáhnout – ÚOHS. Bohužel „vítěznou“ nabídku si nemohl porovnat každý. Zato osočování pana Baláka v médiích vidí většina republiky. Určitě by stálo za to, sáhnout do minulosti a v tisku nebo v televizi podrobně probrat, co se tenkrát upeklo na trase Hradec Králové, Praha a lovecká chata Milíře. A Palas? Téměř každý den hledám v tisku, že se o něj zajímá Policie ČR, bohužel zatím marně! Nebo že by to tenkrát pro kamarády udělal zdarma? Jeho uklizení na post šéfa ČMMJ tomu moc nenavědčuje. Podepsat se bohužel nemohu. Příliš si vážím svého místa u LČR a někteří z těch, o kterých je tento příspěvek, jsou stále v naší organizační struktuře, anebo eventuálně se do ní mohou vrátit.

Vážení pane kolego, bohužel není v naší moci a ani nikoho z představitelů Lesů ČR přinutit novináře k tomu, aby psali nic než pravdu a informovali objektivně. V naší republice už několik let platí stav, kdy téměř 80 % všech zpráv jsou zprávy negativní nebo pojednávající o negativních skutečnostech. Spousta mediálních domů zastává názor, že divák přece nebude zajímat tolik, že jsme udělali všechno transparentně a že jsme

v něčem ti nejlepší, ale dají prostor raději někomu, kdo pohrozí stávkou, propuštěním zaměstnanců, a v neposlední řadě „pádnými“ argumenty, díky kterým „má“ přece pravdu on. Bohužel, v některých případech už se neděje ani to, že máme právo se k dané věci také vyjádřit. Na druhou stranu od září minulého roku držíme velice vysoký standard – měsíčně se negativní výstupy pohybují mezi 2–3%, což je, alespoň dle mého názoru, velký úspěch. Samozřejmě budeme i nadále usilovat o to, aby se výskyt výstupů očerňujících LČR v médiích minimalizoval, případně takové výstupy uvádět na pravou míru.

S pozdravem **Tomáš Vyšehlid,**
tiskový mluvčí

2

Dobrý den, kdy bude uznáno, že účetní LS jsou rovnoprávní s ostatními zaměstnanci LS a LZ a bude jim přiznán stejný bodový přiděl na stejnost? Dosud je to polovina přidělu, jako mají pracovníci PE, HIM nebo účetní na LZ. Děkuji za odpověď.

Vážení pane kolego, v současné době se připravuje úprava Směrnice z 2. 5. 1996 a Pokynu PSŘ ze 14. 12. 2004. Zde bude nově upraven nárok jak na přidělení stejnostkroje dle pracovní pozice, tak i počet bodů. V současné době není Směrnice finálně dokončena a schválena, a proto se momentálně nemohu k bodovému přidělu na stejnostkroje konkrétněji vyjádřit. S pozdravem **Olga Hrušková,**
odbor managementu nákupu

3

Nejprve bych Vás chtěl všechny pozdravit a několika řádky přispět prostřednictvím Zelených schránek k diskuzi na téma, které se na tomto místě ještě neobjevilo. Často se hovoří o zájmu podniku vytvářet podmínky v oblasti vzdělá-

vání svých zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace. Bohužel tyto nabídky, ať se jedná o semináře, školení nebo finanční příspěvky na jazykové kurzy apod., většinou končí na pozici lesních správců a jejich zástupců nebo na přímo vyjmenovaných funkcích, pro které byly vytvořeny. Myslím, že se v této oblasti trochu zapomíná na to, že právě revírníci vytvářejí dobré jméno podniku, když na různých jednáních dokážou držet krok s mnohdy užce specializovanými odborníky prosazujícími různé podnikatelské zájmy firem v daném regionu. Když uvážíme tempo rozvoje venkova, vznik agroturistiky a všeobecný rozvoj cestovního ruchu, plány rozvoje technologií na získávání energie z obnovitelných zdrojů a na druhé straně vysoké nároky na ochranu přírody, je naprosto jasné, že to budeme právě my, revírníci, kdo se bude dnes a denně setkávat s problémy, které tento trend přináší, a kdo bude přímo či nepřímo ovlivňovat hospodaření v lesích. Proto bych se chtěl prostřednictvím Zelených schránek zeptat, zda by bylo reálné, v případě zájmu, iniciovat SLŠ v Trutnově o možnosti otevření dálkového studia vyšší odborné školy lesnické (dnes je tato výuka pouze jako denní studium). Nabízený výukový program, který mj. zahrnuje výuku ekologie, ekonomiky, problematiku zpracování dřeva, psychologii řízení, legislativu ČR i EU, přesně odpovídá potřebám v dnešním provozu. Při možném jednání bych pozitivně hodnotil fakt, že se na výuce externě podílejí i zaměstnanci LČR. Dálkové studium VOŠL by mělo spousty výhod oproti dálkovému studiu VŠ. Bylo by časově přijatelné (3 roky), finančně méně náročné, odpadá zbytečné studium všeobecných předmětů a v neposlední řadě pro absolventy středních lesnických škol odpadá nutnost přijímacích zkoušek. Závěrem bych chtěl ujistit všechny kolegy, kteří budou negativně reagovat na tento příspěvek, že se nejedná o snahu

nutit kohokoliv k studiu, ale pouze o návrh diskuze nad tímto tématem a zároveň připomenout, jaké reakce vyvolalo vyhlášení vnitropodnikové zkoušky OLH. Přesto, že je tato zkouška pro revírníky dobrovolná, těžko bychom hledali revírníka, který tuto zkoušku nesložil nebo se o to alespoň nepokusil.

Vážení pane kolego, velmi nás těší Váš zájem o další vzdělávání v oboru. Děkuje Vám za tento podnět, který je ve shodě se záměrem vedení podniku rozšiřovat možnosti dalšího vzdělávání zaměstnanců LČR. V současné době probíhají konkrétní jednání o rozsahu a způsobu realizace tohoto záměru. V této záležitosti by mělo být rozhodnuto do konce dubna. V každém případě usilujeme o to, aby další vzdělávání obsahově splňovalo představy a požadavky pracovníků podniku. O konkrétnějších možnostech vzdělávání budeme následně informovat v Lesu zdar. S pozdravem **Jiří Pospíšil,**
vedoucí odboru lidských zdrojů

4

Vážení čtenáři Lesu zdar. Chtěli bychom na tomto místě osvětlit, proč se ze stránek časopisu vytratil vyhodnocení fotografické soutěže. Zároveň s vysvětlením bychom se chtěli i omluvit všem zúčastněným. Jistě jste si všimli velkých změn, kterými časopis během roku prošel. K podstatným změnám došlo i v organizaci a struktuře našeho odboru, který časopis pro vás připravuje. Tyto okolnosti pak vedly k tomu, že se celá soutěž pozastavila a poslední kola se již nevyhodnocovala. I přesto bychom chtěli ze všech došlých fotografií vyhodnotit v jednotlivých kategoriích tři nejlepší a alespoň částečně je odměnit za jejich práci a účast v soutěži. Zároveň chceme upozornit na fakt, že bude vyhlášena soutěž nová. S přátelským pozdravem všem čtenářům časopisu Lesu zdar, **J. Karas**

POŘÁDANÉ AKCE

Česká lesnická společnost

VALNÁ HROMADA – 20. 4., Praha, Ing. Kalina

LES A HOSPODAŘENÍ V NĚM – 3. 5., II. část, Nová Louka,
Jizerské hory, Zemědělský výbor Senátu, Ing. Řičář, Ing. KalinaTRVALE UDRŽITELNÉ HOSPODAŘENÍ V LISTNATÝCH
A SMÍŠENÝCH POROSTECH STŘEDNÍCH POLOH

17. 5., Vyškov, VLS Plumlov, Ing. Pur

PĚSTOVÁNÍ STŘEDNÍHO LESA – 24.–25. 5., Mor. Krumlov,
PRO SILVA BOHEMICA, VÚLHM, Dr. Vrška, Ing. SlodičákZJIŠŤOVÁNÍ POČETNÍCH STAVŮ ZVĚŘE a MYSLIVECKÉ
PLÁNOVÁNÍ24.–25. 5., Most, Ústav biologie obratlovců, Ing. Janota,
Ing. Ferkl, Ing. KamlerZAKLÁDÁNÍ POROSTŮ RYCHLE ROSTOUCÍCH DŘEVIN
31. 5., Kunovice, školkaři, Ing. Foltánek, Ing. Miškovský,
RNDr. Čížek, Dr. Čížková, VÚLHMLesnické podvečery
pro veřejnostNEŽ VYROSTE LES – ZE ŠÍŠKY PO SAZENICI – 12. 4., Ing. Zdeňka
Hlavová, ředitelka LZ Týniště n. Orli., LČR
CESTA DO ORLICKÝCH HOR – 5. 5., návštěva Semenářského závodu
a putování po hřebeni Orlických hor – Mgr. Iva Kubátová
PŘÍRODA, PASTEVECTVÍ, ŽIVOT V RUMUNSKÝCH HORÁCH – 10. 5.,
s bohatým obrazovým doprovodem – Ing. Pavel ŠtěrbaLESNICKÉ PODVEČERY SE KONAJÍ PRAVIDELNĚ KAŽDÝ DRUHÝ
ČTVRTEK V MĚSÍCI OD 16,00 HOD. V DOMĚ ČS VTS

Česká lesnická společnost

Novotného lávka 5

116 68 Praha

Tel.: 221 082 384

E-mail: cesles@csvts.cz,

www.cesles.cz nebo www.silvarium.cz

PRODEJNÍ VÝSTAVA SAZENIC, SEMEN,
DROBNÉ LESNÍ TECHNIKY A NÁŘADÍ

Zahrada 2007

27.–29. 4. 2007
KULTURNÍ DŮM OSTROV

Jana Koubková

Geonova s. r. o.

Kyjovská 1962,

580 01 Havlíčkův Brod

Tel.: 569 428 743

Fax: 569 428 744

E-mail: koubkova@geonova.cz

Web: www.geonova.cz

SVĚTOVÝ VELETRH PRO LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ
A DŘEVOZPRACUJÍCÍ PRŮMYSL

LIGNA + HANNOVER

14.–18. 5 2007

Ing. Eva Václavíková

výhradní zastoupení Deutsche Messe,

Hannover, v ČR

Myslbekova 7/693

169 00 Praha 6

Tel.: 220 510 057

Fax: 220 510 057

E-mail: info@hf-czechrepublic.com,

Web: www.ligna.de

MEZINÁRODNÍ ODBORNÝ VELETRH STROJŮ
A ZAŘÍZENÍ PRO DŘEVAŘSKÝ
A NÁBYTKÁŘSKÝ PRŮMYSL

DREMA

24.–27. 4 2007
MIĘDZYNARODOWE TARGI
POZNAŃSKIE SP. Z O. O.

Glogowska 14

PL-60-734 Poznań

Tel.: 0048/61/8692 593

Fax: 0048/61/8692 955

E-mail: drema@mtp.pl

Web: www.drema.pl

MEZINÁRODNÍ ODBORNÝ VELETRH DŘEVAŘ-
SKÉHO PRŮMYSLU A ZPRACOVÁNÍ DŘEVABWS/EISENWAREN
ÖSTERREICH18.–21. 4 2007
PROGRES PARTNERS ADVERTISING

Opletalova 55

110 00 Praha 1

Tel.: 221 602 324

Fax: 224 218 312

E-mail: peskova@ppa.cz

Web: www.bwsmesse.at

ČESKÁ SPOLEČNOST KRAJINNÝCH INŽENÝRŮ
V ROCE 2007Využití GIS pro řešení
problémů krajinného
inženýrství

16. 5 2007

Ing. A. Jakubíková, Ph. D.

Tel.: 224 354 774

E-mail: jakubik@fsv.cvut.cz

Web: web.quick.cz/cski

KONFERENCE

Historické a současné
dřevěné konstrukce17. 5. 2007
KOSTELEČ N. ČERNÝMI LESY – ZÁMEK

Jana Zajacová

FLE ČZU Praha

Katedra staveb a územního plánování

Kamýčká 1176, 165 21 Praha 6 – Suchbát

Tel.: 224 382 663, 224 382 658

Fax: 224 382 658

E-mail: zajacova@fle.czu.cz

V MĚSÍCI DUBNU OSLAVÍ VÝZNAMNÁ ŽIVOTNÍ JUBILEA
TITO ZAMĚSTNANCI LČR:

PADESÁTINY

BREBURDA MILAN LZ KONOPIŠTĚ
KANTOROVÁ ILONA LZ KLADSKÁ
KRAŤKOVÁ JANA LS STŘÍBRO
SMITKA VLADIMÍR LS KLATOVY

ŠEDESÁTINY

BENDA JAROSLAV ING. LS KLATOVY
DOLEŽAL VLADIMÍR LS BRUNTÁL
JUNGER JIŘÍ ING. LS LITOMĚŘICE
KARLÍK VILÉM LS DOMAŽLICE
KOTÁSEK IVAN LZ ŽIDLOCHOVICE
MAREK FRANTIŠEK ING. KI ČESKÉ BUDĚJOVICE
NOVÁK FRANTIŠEK LS HOŘICE
PLACEK JAN LZ KLADSKÁ
SLÁNSKÝ MILOSLAV LS ČESKÁ LÍPA
TKADLEC JIŘÍ LS TÁBOR
TŮMA JAN LZ KONOPIŠTĚ

VŠEM JUBILANTŮM BLAHOPŘEJEME A PŘEJEME JIM HODNĚ ZDRAVÍ A SPOKOJENOSTI.

1

2 3

1 Dřevo ebenové vývozním artiklem ČR není. Bratři Ebenové by jím být zcela jistě mohli

2 Miroslav Ondříček tajně touží po jedinečném přístroji – dřevěné promítací kameře,...

3 ...kterou však za film Obsluhoval jsem anglického krále třímá v rukou Jiří Menzel (foto: Petr Šolar)

